FRANK WEDEKIND

(24. 7. 1864 - 9. 3. 1918)

německý dramatik, básník a spisovatel. Patří k těm tvůrcům, kteří na přelomu století rozhodli o podobách moderního dramatu. Hovoří se o něm jako o pokračovateli Georga Büchnera a je považován za jednoho z bezprostředních předchůdců expresionismu. Narodil se v Hannoveru, vyrostl ve Švýcarsku, studoval filologii a práva, ale studia nedokončil. Žil v Curychu, v Berlíně a v Mnichově, často se zdržoval v cizině (zejména v Paříži). Stal se proslulým zejména dramaty Procitnutí jara (Frühlingserwachen, 1891), Duch země (Erdgeist, 1895) a Skříňka Pandořina (Die Büchse der Pandora, 1902); zde vytvořil postavu Lulu, která se stala a dodnes je symbolem elementární životní síly a přirozenosti. Z dalších dramat jmenujme alespoň Markýze von Keith (Der Marquis von Keith, 1900) a Zámek Wetterstein (Schloss Wetterstein, 1909). Wedekindovo jméno je spojeno s mnichovským časopisem Simplicissimus, v němž uveřejňoval zejména lyriku, básně zhusta ovlivněné kramářskou písní či šansonem; básník často a rád vystupoval v kabaretech. Pro povídky, které začal psát poměrně velmi brzy a které - jak dnes víme - tvoří neméně významnou součást Wedekindovy tvorby, jsou příznačné autobiografické prvky a bezprostřední, citlivé, často ironické zobrazení erotického faktoru v životě člověka.

Frank Wedekind

FLIRT A JINÉ POVÍDKY

ODEON

Leonie Fischerová byla ryzí povaha. Dalo by se říci, že má rysy spíše sladké než krásné. Na půvabu jí dodával výraz očí a lehce zvednuté koutky úst. Ale každý, kdo se vyzná v lidech, si při pohledu na ni musel říci, že ty půvaby nepominou a že ta mladá dívka bude i ve stáří s bílými vlasy stejně nápadná, jako je nyní. Dokonalou krásu měl tvar její hlavy a zvláštní svérázné nasazení lesklých černých vlasů, které k ní přiléhaly. Ňadra měla malá, boky mohly být silnější, ale nosila střevíce číslo šestatřicet a rozhodně by byly krásné i její ruce, kdyby nemusela od chvíle, co vyšla školu, vést domácnost, vařit, uklízet a prát.

Leonie Fischerová byla jednou z těch povah, které si vědí rady v každé životní situaci a pohybují se jistě mezi lidmi různých stavů, které nikdy nenarazí díky vrozenému, jemnému vnitřnímu taktu a nezištnému způsobu uvažování; jedna z oněch povah, které vždycky cítí s druhými a jsou samy šťastné, když je šťastné jejich okolí.

V pěti letech umřela Leonii Fischerové matka, od té doby se nikdy nedostala z maloměstského Lenzburgu. Její otec stál přes den ve svém obchodě s koloniálním zbožím a večer vysedával s několika mrzoutskými šedivými vousáči u kulatého, spoře osvětleného stolu v jednom z nespočetných hostinců a domů nikdy nepřišel

být nešťastný s půlkou mili-
ní službou Satanovi, když člověk kráčí po
které mu vytkl Pán, neboť stvořil dva lidi pro
ledem i v nitru, na těle a na duši.
n po nich, zhroutil jsem se, bil jsem se v prsa,
n: Pane, Pane, uslyšel jsem tvou tajnou radu.
udrce v jejich úskočnosti, že uprostřed dne
temnotě a tápou v poledne jako uprostřed
ak jsem šel, Mojžíši, vybrat si ženu všemi
sly. Našel jsem Sáru, dceru Mardochaiovu,
erné na ni pohledět jako na zem právě
a ona se stala tvou matkou. Zkoumal jsem
hledal jsem, že její srdce je bratrem mého
svatební noci, Mojžíši, můj synu, v noci, jíž
j život, jsem poznal, že její tělo je obtiskem
chválil jsem Pána, jehož duch nelže, jehož
vená v jeho díle.“ -
ra si utřel pot z čela a ztěžka dýchal.
odtud se skloněnou hlavou tiše odkradl.

před jedenáctou. Co jí umřela sestra, trávila dívka skoro každý večer doma sama nad háčkováním nebo knihou z městské knihovny a nikdy se nenudila. Už v sedmnácti mohla udělat dobrou partii. Její otec bouchl tenkrát do stolu a nazval ji zbrklou holkou, že to manželství odmítla. Ona se však jen klidně usmívala; čekala, až přijde ten pravý, nebyla pro to, zkoušet jednoho po druhém. A když ten pravý přišel, tu se dlouho nerozmýšlela, nýbrž brala hned oběma rukama. Byl střední postavy, pětatřicetiletý, měl pružnou chůzi, výnosný obchod a, což byla pro nevěstu téměř hlavní věc, dovedl být vážný, když o to stála, a ona s ním mohla klidně rozmlouvat o věcech, které neměly nic společného ani s jeho obchodem, ani s koloniálem jejího otce.

Mladý pár jel na svatební cestu ke Gardskému jezeru. Sedávali tu vedle sebe na verandě v září slunce, byli unaveni a trochu se za to styděli a byli z plna srdce vděčni okamžiku za jeho krásu. Leoniiny výrazné koutky úst se stáhly k úsměvu pokaždé, když se její oči střetly s manželovým pohledem. On se na ni pak přísně zadíval a ona se pokaždé začervenala až ke kořínkům vlasů a on na ni poté pohlédl tak bezmocně prosebně, jako by ji chtěl požádat o odpuštění. Skončilo to vždycky tím, že vložila svou ruku do jeho a nechala mu ji, aby ji laskal. Tak se to opakovalo denně, do slunce západu. Leonie užívala mladého štěstí bez upejpání, v naprosté odevzdanosti, ač také bez rozvažování, bez jakéhokoliv zřetele na osobu. Měla ráda především jen lásku a jen někdy se vskrytu zaradovala, že našla pro budoucnost tak laskavého, hodného muže. O tom také

snívala v těch letech, kdy sedávala večer doma sama. Když vyslovila před oltářem vedle člověka, kterého si vyvolila, své ano, dala si v duchu slib, že za to, jestli je šťastna, nebo není, bude činit odpovědnou jedině sebe. A kromě toho vroucně prosila nebe, aby ji a její blízké ušetřilo svých nepředvídaných a těžkých osudových ran.

Ve velkém hotelu všechno utichlo. Dveře pokoje byly zamčené, těžké zelené záclony zatažené, na stole svítila noční lampa; půlnoc dávno minula a dvojice nemohla usnout. Rozhodně to bylo tím, že měli přes den tak málo pohybu a po večeři pili ještě kávu. „Jak to," řekl šeptem mladý muž, „že jsi ve svých dvaceti letech a při vášni, která v tobě je, jinak vždycky tak mírná. Když tě člověk vidí venku mezi lidmi, jak mluvíš a jak si počínáš, uvěřil by, žes už na světě jednou byla. Jiné dívky v tvém věku ihned vyletí a ty, když se ti něco nepříjemného stane, jsi vždycky pouze tichá a mírná."

„Možná, že je to tím, co jsem jako dítě prodělala," řekla mladá žena. V očích se jí zrcadlil jemný třpyt světla. Jinak byla kolem jen noc.

„A co jsi prodělala?"

„Když mi umírala sestra. Nevyprávěla jsem ti o tom?"

„Ne, alespoň si nevzpomínám."

„Viděl jsi ji na fotografii. Byla téměř o hlavu větší než teď já, a silnější, po celém těle. Paže měla takové, že když jsem roztáhla prsty, stěží jsem oběma rukama mohla jednu obepnout. Ale nemotorná nebo těžkopádná nebyla ani trochu. Byla mrštnější než já, a když šla, vypadalo to, že jí při každém kroku země přiléhá

k noze. Snad to bylo způsobeno tím, že měla tak těžké, široké boky. Nejkrásnější na ní byl krk. Když si ji nyní představím, vidím vždycky nejprve její krásný plný krk nad oblými rameny. Ale už jako děvče zesílila tak, jako zesílí ženy po jednom nebo dvou dětech. Kdo by si byl pomyslel, že má umřít! Jen ona sama, to si pamatuji, si vždycky představovala to nejstrašnější. Měla to také napsáno v očích. Když se na ni člověk zadíval, uvěřil by, že se dá v příštím okamžiku do pláče. Vyprávěla třeba dlouhou historku o nějakém neštěstí, které se stalo, nebo které se mělo stát; a když jsi o tom pak v klidu přemýšlel, nic, ale vůbec nic hrozného to nebylo. Stále byla rozčilená a ustrašená. Kvůli samé úzkosti, kvůli neštěstí a smrti nenašla vlastně nikdy pořádně odvahu být na světě, až úplně k posledku, tehdy se s ní udála změna. Ale to právě bylo také ono, co jí nedalo pokoj. Sotva dostala dlouhé šaty a šla k biřmování, už stále myslila jen na jediné: jak a kdy se vdá. A přitom měla takovou předtuchu, já nevím, odkud ji brala, že k tomu nikdy nedojde, že to nikdy nezažije, že dříve umře. To byl také důvod všeho, co se nakonec přihodilo.

Vzpomínám si," pokračovala Leonie, „bylo mi ten-krát asi deset, spaly jsme spolu v jedné posteli. Vedle postele stála kolébka, a v té spala má panenka, a na druhé posteli spala Lisbeta, naše stará služka. Chrápala tak hlasitě, že nás v noci obě probudila. Pak jsme si potmě potichu vyprávěly, právě tak, jako mluvíme nyní, jenže jsme neměly postel s nebesy. A najednou z ni-čeho nic se mě Klára zeptala, až se provdám, jaký musí být můj muž. Vůbec jsem o tom ještě nepřemýšlela. Řekla jsem, že nevím. Tu mi vyprávěla o sobě, že ona

chce takového, který bude mít široká ramena a bude hodně vysoký. Musí mít rovný, krátký nos, pod ním malý světlý knírek a hezké, zářivě bílé zuby. Musí být ostříhaný nakrátko a nesmí mít velké uši, ale nohy musí mít pěkné a musí nosit holinky s velkými ostruhami. Celý zbytek noci mi o něm vyprávěla. Hledaly jsme mezi známými, ale ani jeden jí nebyl dost statný. A nakonec mi pak řekla, a přitom mi přitiskla čelo k srdci a hrozně se rozvzlykala: ‚Já si myslím, že si budu muset jednou vzít padesátiletého nebo šedesátiletého dědka, nějakého takového, co už nemá zuby a když mluví, při každém slově chrčí a kašle. Ó, Leonko, kdybys věděla, jak se toho bojím, jakou z toho mám hrůzu!' - Cítila jsem, jak se jí žene krev do hlavy a její tlusté paže jsou rozpálené. Bylo to teprve rok, co vyšla školu.

A podruhé v noci, když Lisbeta znovu tak hrozně chrápala, až se kamna otřásala, tu mi vyprávěla o všem, co se člověku v životě přihází, proč se lidé žení a vdávají a proč my dívky chodíme jinak oblečené než vy, muži. Považovala jsem to všechno za docela přirozené, ona z toho však dělala velkou, ba příšernou historii. Stěží byla schopna řeči a já slyšela, jak jí pod přikrývkou bije srdce! Nic jsem o tom ještě nevěděla, ale také jsem si nikdy nepředstavovala něco nepřirozeného.

Když se za tři léta vrátila z Francie - stala se z ní v té době opravdu velmi krásná, nádherná dívka, když od-hlédneme od její korpulence - tu jí, bůhví, hned učinil nabídku k sňatku stařec, byl to letitý soudní písař, který měl na kahánku a bydlel šikmo proti nám. Čtyři týdny se nemohla z té hrůzy vzpamatovat. Nevycházela

z domu, nemluvila, přivírala oči, nedívala se nikomu už přímo do obličeje. Bylo to téměř, jako by přišla o rozum. Ten soudní písař byl jinak velice vážený muž; moje láska by to ovšem také nebyla. Řekl otci, že by měl Kláru rád za ženu, protože nemá ústa nikdy úplně semknutá; musí mít hodně citu. V tom měl ostatně pravdu. Přijala ho napřed docela přátelsky. Když jí však došlo, že si na ni myslí, jen tak vyjekla a dostala svalové křeče. Museli jsme jí celý den přikládat obklady s ledem.

Příštího léta přišel do Lenzburgu Rudolf Elsner. Bylo to opravdu, jako by nebesa svedla dohromady dva lidi, kteří se narodili a vyrostli výhradně jeden pro druhého a kteří by snad jinak mohli prohledat půl světa a nebyli by našli pro sebe to pravé. Potkala ho poprvé za městem, když se šla koupat; ale hned se to také na ni sneslo jako severní zář. Stěží svedla udělat krok. Vyprávěla mi o tom, když jsme byly večer samy; po celém těle pocítila, jak jí krev stoupá nahoru a pulsuje. Když přišla domů k večeři, stěžovala si jen na vodu v potoku; byla tak vlažná a málo osvěžující. Přitom měla jedenáct stupňů.

Bylo to pro ni hrozně těžké, nedat na sobě nic znát, ale jemu se nevedlo o moc lépe. Už v poledne druhého dne přišel a koupil si doutníky. Stály jsme s Klárou nahoře u okna. Byl to hotový Herkules; jeho hruď byla tak pevně klenutá, že by přes ni mohl přejet vůz naložený kamením; kolena se mu napínala; slyšely jsme zdola jeho kroky, jak se odrážejí od radnice; knír ještě nenosil, bylo mu teprve třiadvacet; tím líp bylo vidět jeho široká ústa, plnými je spíš dělal jejich výraz.

Když procházel druhý den skrze Dolní bránu, mimochodem se ohnul; zezadu to vypadalo, jako by mu bylo vidět zpod rukávů na paže. Klobouk nosil posunutý z čela; to na něm bylo to jediné nedbalé; pod ním svítil bílý zátylek. Hlavu měl mohutnou, ale nechyběla jí elegance a pohyblivost; neshýbal ji jako býk k zemi, obratně nesl ji vysoko a hrdě jako lev. Právě si odbyl vojenskou službu, myslím, že v důstojnické škole. Sloužil u dělostřelců; a nyní nastoupil jako příručí v železářství u Dolní brány. Propadla jsem plachému rozechvění, když jsem uviděla Kláru, jak stojí celá bez sebe vedle a těžce oddychuje. Byla jsem ještě úplné dítě, ale snad mohu říci, že když se čtrnáct dní nato zasnoubili, radovala jsem se z toho určitě neméně tak jako oni.

Setkali se na poště u přepážky; odesílal někomu dopisnici, ona se právě chystala také vyplňovat tu svou; podal jí pero, pak se zasnoubili. Promluvili sotva slovo. Kousal se do rtů a díval se jí na dno duše; ona na něho právě tak, možná ještě vášnivěji, a pak bylo vše jasné a smluveno tak pevně jako se nebe klene nad zemí. Přišla domů, klekla si do lenošky, výskala a ječela štěstím a nohama tloukla do prken podlahy.

Veřejně se zasnoubit, to ještě nešlo. Nemohli to udělat, protože byl zatím jen příručím; ale měl vyhlídku, že se bude podílet v železářství jako tichý společník. Jeho otec byl velmi bohatý mlynář a Klára měla přece také peníze; museli však ještě nejmíň rok počkat. A tak jsme každý večer, když se železářství zavřelo, společně chodily ven do lesa, Klára a já, k Římskému kameni. Brala mě s sebou, jinak by za ní druhá děvčata běhala, aby viděla, kam jde. A to se pak

celou hodinu, až do večeře, líbali. Sedávala jsem vždy opodál, Klára mi nařídila, abych ji s ním nenechala ani na okamžik samotnou, já myslím, že jí za to byl upřímně vděčný; přinejmenším jí rozuměl; nechtěli si ohrožovat životní štěstí. Ale pro mě to žádná maličkost nebyla, večer co večer přihlížet, jak oba zalévá ruměnec a jak jsou celí rozechvělí a jak nepromluví hodinu jediné slovo a přitom vypadají tak vážně a osudově jak mračna, z nichž sjíždí po nebi blesk. Když se po mně Rudolf otočil, vrhl po mně pokaždé přátelský pohled. Brala jsem si s sebou čítanku, ale občas mi začala písmenka vířit před očima. Když jsem pak pohlédla na Kláru, utírala si z očí slzy. - Často, když jsme šly domů, jsem s ní mívala soucit, ale sledovala jsem všechno tak nábožně, neodvážila jsem se jí to říci. Tak to šlo celý rok, za slunečných dnů, při dešti a ve sněhu. V zimě se mi jednou, když jsem vstávala z lavičky, roztrhla sukně; byla jsem přimrzlá, zatímco vedle nad Rudolfem a Klárou tála na větvích jinovatka.

Když končilo další léto, asi tak v září, odjel Rudolf na den domů, aby se svým otcem všechno domluvil. Do šesti měsíců mu otec měl dát peníze, aby mohl vstoupit do obchodu jako společník. K tomu tedy mělo dojít v únoru; pak se mohl s Klárou oženit a jet s ní na svatební cestu do Itálie. Hned byla rozeslána oznámení, celý Lenzburg gratuloval a to Kláru na čas rozptýlilo. Všechno jí připadalo tak legrační, že byla leckdy právě tak veselá a svěží, jak děvčata v době zásnub obvykle bývají. On k nám však chodil každý večer. Tatínek vysedával v hospodě a já si dělala školní úkoly. Snažili se seč mohli, aby teď potlačovali vzrušení; líbání měli

za sebou, přece už to nebylo jako na začátku; zmoudřeli a svatba se přece každým dnem blížila. Obapolně se už jen hltali očima; ještě je vidím, jak proti sobě sedí a mlčí, ona na pohovce, on na taburetu, vzpřímeně, nehybně, jako na žhavém uhlí. Někdy jsem se ze svého místa dívala pod stůl, neboť jsem ze začátku vůbec nechtěla věřit, že se bouře tak utišila, ale nic se nedělo ani tam. Vyprávěla jsem jim pro zkrácení času o tom, co jsem právě četla, až jsem si všimla, že mě neposlouchají. Tak jsem rovněž zmlkla a psala své slohové úkoly. Bylo ticho jako v hrobě, jen lampa a mé pero a dech vydávaly zvuky.

... prvního listopadu měla Klára příšerný záchvat. Bylo to hned po jídle. Upadla do bezvědomí, obličej i ruce jí zmodraly, jako by je byl někdo polil inkoustem, dech nebylo slyšet a srdce jí bilo tak, že to bylo vidět i skrz šaty, přestože byla tak tlustá. Celé dopoledne se strachovala, že zrovna na její svatební den vypukne válka a Rudolf pak bude muset odjet s dělostřelectvem. Rozepnula jsem jí živůtek a uvolnila korzet, ale nepomohlo to. Než přišel doktor, už jsme ji zatím uložili na postel. Řekl, že má těžkou srdeční vadu. Dal jí něco, aby přišla k sobě. Když otevřela oči, byla její první slova: ‚Leonko, ach, Leonko, já umřu!'

Večer přišel doktor znovu; stáli jsme s Rudolfem u postele; věděl o Kláře a Rudolfovi, že jsou zasnoubeni. Když odcházel, řekl mi, že k ní Rudolfa za žádnou cenu nesmím pouštět; příliš ji to vzrušuje, viděl to; celý záchvat je vůbec jen následkem hrozného rozčilení, které se jí zmocnilo; jestli ho ještě jednou přivedu k její posteli, může to být její smrt. Totéž řekl dole před

krámem tatínkovi. Uložili mně, abych to sdělila Rudolfovi. Přirozeně, že jsem na druhý den nešla do školy.

Stará Lisbeta už u nás nesloužila, co se Klára vrátila z Francie a pomáhala sama s vedením domácnosti. Od té doby mi připadla postel, na níž Lisbeta po matčině smrti spala. V první noci jsem každou hodinu vstávala a dávala Kláře na srdce čerstvé ledové obklady. Druhého dne, když se to nelepšilo, jsme si vzali ošetřovatelku, která tu pobývala přes den a pomáhala také v domácnosti, abych nezameškala vyučování. Rudolf jako by zkameněl, když jsem mu řekla, že k ní nesmí; neřekl na to jediné slovo; připadalo mi, že mi ani nerozumí. Časně zrána, v poledne a večer přicházel do krámu přeptat se, jak se jí daří. Nevypadalo to dobře. Klára měla celou noc potíže s dýcháním a ani na chvíli neusnula. Teprve dopoledne se vždycky dostavil spánek. Bolesti neměla, ale jakmile vstala z postele, šly na ni mdloby. Přitom vypadala jako obvykle, spíš ještě líp; její velké zvlhlé oči se leskly a v rysech měla něco úchvatného; vlastně vypadala nádherně. Mluvila přirozeně pořád o něm; se slzami v očích mě prosila, abych ho navzdory všemu přivedla nahoru. Řekla jsem jí, že to nejde; brzo se její stav zlepší, a pak se přece hned mohou vzít. Ale ona hleděla vzhůru do bílého stropu, jako by velmi přesně věděla, že se to nestane. Přitom jsme až nahoru slyšely z ulice Rudolfův krok. Každou noc chodil do jedenácti, do dvanácti hodin kolem domu. Bylo mi, jako by se mi něco sevřelo v hrdle. Nejraději bych se byla vrhla k posteli na zem a sama se sestrou naříkala. Řekla jsem si však, nesmíš na sobě nechat nic znát, aby nepropadla úplně panice, a zadusila jsem to v sobě.

Příští noc se mi zdálo, že vedu s Rudolfem rozmluvu. Viděla jsem ho ve snu, jak přede mnou klečí na kolenou, vztahuje ke mně ruce a drží v nich nůž, namířený dolů, nůž, kterým se chce zabít. Já jen stále říkala: ‚Ne, ne, ne, ne, ne!' a ještě jsem měla potěšení z toho, že ho mohu tak mučit. Najednou byla všude krev. Nato jsem se probudila a slyšela, jak Klára mluví sama se sebou: ‚Milosrdný Bože, smiluj se nade mnou,' zajíkala se. ‚Smiluj se nade mnou! Čím jsem si to zasloužila. Ach, Rudolfe, Rudolfe!'

Vstala jsem a dala jsem jí prášek. Pak jsem si v noční košili stoupla ke kamnům a nechala si od ní, abych ji uklidnila, vyprávět všechno možné o něm, to, co jí vyprávěl on sám o svém vojančení a důstojnické škole.

Ráno jsme měli první hodinu počty. Úkoly jsem udělala, ale když jsem měla počítat u tabule, najednou jsem nevěděla, kolik je dvakrát čtyřicet. Ostatní děvčata se mě o hlavní přestávce ptala, co to se mnou je. Viděla jsem je skákat přes švihadlo vedle školy, jako by to byly jen přízraky, a pořád jsem musila myslet na Rudolfa a Kláru. S kamarádkou Marií Hemmannovou jsme šly ze školy do sebe zavěšeny. Byla tak taktní, že se mě nevyptávala, proč nic neříkám, a když jsme potkaly před naším domem Rudolfa, hned se vzdálila.

Vypadal, jako když se k dubu přiloží sekera; stál přede mnou a třásl se. Držel si ruku na prsou a říkal, že tady cítí, jak tam nahoře to děvče trpí a jestli jí něco přivodí smrt, pak nařízení, které dal doktor; nejraději by toho nelidu za jeho vražednou vědu zabil. - Řekla jsem, že to musí doktorovi říci sám; já mu dobře rozumím, ale pomoci, to mu ovšem nemohu. Vzal mě za ruku

a druhou rukou mě hladil po vlasech: ‚Ne,' řekl, ‚ty mně nemůžeš rozumět, ty jsi ještě školačka. Ale můžeš mně pomoci. Tatínek chodí přece každý večer do hospody, jsi s Klárou doma sama a pak . . . '

‚Ach Bože,' řekla jsem, ‚to nemohu!' a vytrhla jsem se mu a běžela domů. Ke Kláře nahoru jsem nemohla. Sedla jsem si do kuchyně a plakala a plakala, dokud nestála polévka na stole.

K večeru přišel doktor a tvářil se velmi znepokojeně, ačkoliv jsme vůbec nepozorovali, že by se něco zhoršilo. Ale zkoušel Kláře tep a půl hodiny ji proklepával a poslouchal jí srdce. ‚Jen žádné vzrušení! Proboha, jen ne vzrušení!' řekl. - Po večeři jsem s ní byla zase sama, a ona mi řekla úplně totéž týmiž slovy, co mi říkal Rudolf. Bylo to zrovna tak, jako by se byli spolu domluvili. Vynadala mi, že jsem bezcitná, že nejsem její sestra. Přitom vzlykala, až byl polštář naskrz promáčený. Ať ho přivedu, je přece dole; ať umře, přece ví, že je ztracená, ale musím ji s ním nechat o samotě . . . - podepřela se lokty a po celém těle se třásla bolestí. Už jsem myslila, že to nikdy nepřestane. Uklidnila se teprve, když v ulici dozněly jeho kroky. V noci mě znenadání probudil žalostný křik, na nějž do smrti nezapomenu. Vyskočila jsem z postele a dala jí napít. Vypila celou láhev minerálky. Něco se jí zdálo, řekla. Ráno, když jsem se myla a oblékala, mi pak vyprávěla ten sen. - Byl hrozný.

Jakmile zavře oči, vyprávěla, uvidí starého muže. Poprvé se objevil při záchvatu, když byla v bezvědomí. Na hlavě má už lysinu a velké odstávající uši jako lopaty, k tomu krátce přistřižený šedivý vous a úplně

malý, nepatrný nos. Objem prsou je jako u dítěte a kalhoty vpředu na kolenou prodřené. Přichází pokaždé v cylindru a v černém fraku a berlí tápe před sebou. Má v obličeji cosi tak odporného, že člověku stydne v žilách krev. Hned se jí představil jako ženich, za čtrnáct dní budou mít svatbu. Pokaždé ji líbá; vzpírá se mu lokty i koleny. On ji však drží hlavu rukama tak pevně, že musí jeho polibení strpět. A poslední noc si ji chtěl vzít s sebou. Rudolf ji bránil, ale stařec ho svou berlí přetáhl po hlavě. Potom se nad ní naklonil. Věděla velmi dobře, že leží v posteli. Viděla, jak se k ní pořád blíží jeho šilhavé, červeně vroubené oči a nažloutlý obličej s hnědými jaterními skvrnami; a tu, právě když ucítila jeho vyzáblou ruku na šíji, tu vykřikla. ‚Rudolfe,' naříkala se sepjatýma rukama, ‚už tě nikdy neuvidím, už tě nikdy neuvidím!'

Sešla jsem dolů a Rudolf stál v krámě u otce, se skloněnou hlavou, ale tak mužný, tak mladistvý, s odševnělým výrazem, ještě nikdy jsem ho takového neviděla. Chtěl jít za mnou, ale rychle jsem utíkala do školy.

V prvních dvou hodinách jsem byla nadobro zmatená. Měla jsem před očima pořád tu starou příšeru, která se doma sklání nad sestrou. Pak jsme psaly slohový úkol a já postupně přicházela na jiné myšlenky. Učitel byl také starý člověk, ale dobrácký; každou hodinu jsme po řadě předčítaly tentýž slohový úkol, a on na něm každé něco jiného pochválil. Jediné, co nesnášel, byly příliš krátké šaty a barevné stuhy ve vlasech. Pak říkal, že jsme ješitné žáby. Marie Hemmannová mu jednou odsekla, když si vzal na mušku její šaty, ona prý nemůže za to, že má tak dlouhé nohy. Tu

se stáhl za katedru, odklopil desku a čtvrt hodiny ho nebylo vidět.

Je to smrt, říkala jsem si; je to smrt, která si ji chce vzít. A pak jsem se rozhodla, že zajdu hned po vyučování k doktorovi a zeptám se ho, jestli se to s Klárou zlepší, nebo ne. Něco mě uvnitř sžíralo, ten pocit jsem od té doby už nikdy neměla, každou chvíli jsem myslela, že se mi od bolesti udělá nevolno. Jako bych byla sama na Klářině místě, jen to jsem cítila. Její žhavou touhu po Rudolfovi jsem cítila a její hrůzu ze starce. Jsi ďábelsky krutá, bez citu a bez srdce, říkala jsem si; to strašné rozčilení pochází u Kláry z toho, že se s ním nevidí, a nemůže ji už víc vzrušit to, že k ní přijde, pravděpodobně se tak přece jen uklidní. A má-li umřít, má-li opravdu umřít, a ani se s ním nerozloučit? A pak jsem si řekla, že starý ohyzda na ni nemá právo, že jen Rudolf má právo ji líbat. Ten starý dědek, řekla jsem si, je smrt a Rudolf je život. Když u ní bude Rudolf, tak se na ni staroch neodváží. A má-li ji přesto dostat, pak se přece docela nic nestane, jestli se Klára ještě jednou potěší pohledem na krásného Rudolfa, nebo ne.

Ve dvanáct po vyučování jsem běžela za doktorem; brašnu jsem nechala ve škole; musela jsem vypadat hrozně vystrašeně. Přitáhl si mě k sobě a řekl, že on přece dávno ví, že ji nic nezachrání; jeho pomoc je úplně zbytečná a já ať nepláču, vždyť pomoc je teď nahoře, u Pána Boha. Z očí se mi vydraly slzy a řekla jsem, že jsem se ho přece přišla jenom zeptat. Tu řekl, že všechno bude zas dobré, a řekl to tak bezútěšně, věděla jsem nyní vše.

Bála jsem se, aby nedošlo k tomu nejhoršímu, dřív než ještě jednou Rudolfa uvidí, utíkala jsem domů, Kláru jsem však zastihla právě takovou, jako byla vždy, krásnou jako rozkvetlou růži, jenom velmi rozčileně mluvila: ‚Pusť ho ke mně, Leonko; pusť ho ke mně nahoru,' vzlykala a já řekla: ‚Ano, dneska večer.' Tu mě objala svými plnými pažemi kolem krku a líbala a tiskla mě k sobě, jako bych její Rudolf byla já. Přitom jsem musela myslet na doktora, na to, co řekl, i na toho starého netvora. Než mě pustila z náruče, pošeptala mi do ucha: ‚Ale musíš mě s ním nechat o samotě.' Řekla jsem ‚ano'; a pak přišla ošetřovatelka s polévkou pro Kláru a mě zavolala k obědu do obývacího pokoje.

Ale ještě když jsme byli u stolu, projela mi náhle hlavou jako bodnutí dýkou myšlenka. Už včera mi říkala, že ji s ním musím nechat o samotě. Ačkoliv jsem ještě chodila do školy, věděla jsem toho o světě již dost, abych pochopila, co chce. Rozlévalo se ve mně horko a mrazilo mě. Ne, řekla jsem si, to nesmíš udělat. Klára byla až do teď slušná dívka, a jestli to udělá, slušná už nebude. A pak jsem myslela na toho starce, který ji chtěl znásilnit. A pak jsem myslela na to, že musí umřít, umřít a ani nemilovat, jak to dělají jiné ženy celý svůj život, když se provdají. A pak jsem myslela na to, že Pán Bůh je vlastně hrozně krutý. Jestli byla kdy dívka stvořena pro lásku, pak to přece byla sestra, to jsem tak dobře věděla.

Odpoledne bylo náboženství, příprava na biřmování. Před hodinou jsme s Marií Hemmannovou chodily po chodbě z jednoho konce na druhý. Kluci, kteří měli vyučování s námi, tu postávali a civěli nám na nohy. Marie měla vysoké šněrovací boty a já měla zbrusu

nové polobotky. Vyptávala se mě na sestru a mě to hnalo a mučilo, abych jí řekla něco ze všeho toho, čím jsem se znepokojovala. Ale při prvních slovech jsem viděla, že nechápe, o co se jedná. Byla bych jí musela všechno vysvětlovat, a tak jsem raději zmlkla. Při hodině nám pan farář, do kterého byly všechny holky zamilované, vykládal, jak ke Kristu přišli Saducejští a ptali se ho, jakou ženu bude mít v nebi muž, který měl sedm žen, a jak On jim odpověděl, že v nebi nebudou ani ženy, ani muži, nýbrž že rozdíly úplně odpadnou. Tu mně celé to stokilové břemeno spadlo ze srdce: Jestli v nebi neexistují ani muži, ani ženy, pak nezáleží na tom, zda Rudolf s Klárou ještě spolu budou, nebo nebudou. Tím jsem se rozhodla. A zatímco farář ještě mluvil, říkala jsem si pro sebe v duchu k Pánu Bohu: Chceš-li, abych k ní Rudolfa nepustila, pak udělej, ať se to s ní do večera zlepší. Ty to můžeš, když budeš chtít. Až do večera nepůjdu domů, a když to s ní bude jen trošinku lepší, pak ho k ní nahoru nepustím. Ale když to s ní lepší nebude, pak to udělám. Ty, Pane Bože, řekla jsem, mně to přece ještě vždycky můžeš překazit, když nechceš, aby se to stalo. Můžeš mi nechat spadnout na hlavu tašku ze střechy nebo dopustit, aby mě nějaký vrah zabil. Ráda vsadím svůj život do hry, třeba jsem ještě mladá. Ale když se nic nestane, pak jsi to chtěl Ty, neboť Ty můžeš všechno, co chceš.

Celé odpoledne jsem se potulovala venku za městem v zasněžených polích. Šla jsem i do lesa, a když jsem se dostala k Římskému kameni, tu jsem se doopravdy začala bát, že se na mě každou chvíli vrhne někdo z křoví a zabije mě. Jakmile v městečku odbilo šest,

vrátila jsem se domů. Klára ležela v posteli a naříkala si, jak jí buší srdce. Už tady byl zase ten stařec, řekla mi. Byl to prý hrozný zápas. Když odcházel, řekl jí, že dnešní noc je svatba, a ona řekla: ‚Ano, s Rudolfem, s Rudolfem; ne s tebou!'

V sedm hodin šel tatínek do hospody a v osm odešla ošetřovatelka. Tu jsem potichu sešla ze schodů, tiše se proplížila přízemím, tiše otevřela domovní dveře a vpustila ho dovnitř. Když jsem šla za ním po schodech nahoru, nic zvláštního jsem na něm nepozorovala. Ale když jsem mu otevřela a nechala ho vejít, tu jsem viděla, jak se mu při každém kroku, kterým se k posteli blížil, podlamovala kolena, a tak padl na postel, jako by tam byl odněkud vymrštěn. Tiše jsem zavřela dveře a šla dolů do kuchyně, kde hořela jen ligroinová lampa. Tam jsem se u sporáku vrhla na kolena a úpěnlivě prosila Pána Boha, aby Kláru nenechal pykat za to, co teď činí; ať ji za to netrestá, jak říkal doktor, nýbrž ať vztáhne ruku na mne, já bych přece všechno ráda snesla, všechna utrpení, jen aby Klára zůstala naživu, protože jsem přece jen já měla vinu na tom, čeho se ona dopustila.

Slyšela jsem odbíjet devět hodin. Hned nato bilo deset. Čas mi utíkal, jako by to byl jediný okamžik. O půl jedenácté jsem šla se světlem nahoru. Téměř bych byla vešla, ale zůstala jsem stát přede dveřmi. Tiše jsem zaklepala a řekla, že je půl jedenácté. Pak přešlo čtvrt hodiny, nekonečně dlouhé. Zadržovala jsem dech; bála jsem se, že je slyšet nějaké zvuky z domu, ale slyšela jsem jen polibky a vzdechy zevnitř. Pak jsem zas zaklepala. Hned nato Rudolf vyšel, zahalený do svého

pláště, s kloboukem do čela. Svítila jsem mu na schody. Na chodbě dole mi stiskl bez jediného slova ruku. Pak jsem ho pustila ven.

Byla jsem napjatá na to, jakou Kláru najdu. Vypadala, jako by se na ni snášelo mírné světlo zapadajícího slunce, a byla tak plná naděje, jak jsem ji, co jsem si pamatovala, nikdy neviděla. O umírání ani slova. Mluvila jen o své svatbě a pak že spolu odjedou do Itálie. Zítra bude moci zase vstát a potom začala najednou mluvit o starých dobách, kdy jsme si spolu jako děti hrávaly a ona mě peskovala. Tu se rozesmála, až jsem radostí musela na její posteli zas plakat já.

Dlouho se nemohla uklidnit. Konečně přece jen usnula. Ráno, když jsem vstala, ležela úplně klidně a já si pomyslela, nebudu ji rušit. Ležela zabořená v polštářích a já šla po špičkách a obloukem kolem její postele a tiše jsem se vyplížila dveřmi. Dole jsem oznámila, že spí. Ale sotva jsem byla ve škole, přišla ošetřovatelka a odvedla mě zpátky. Když jsem vstoupila do pokoje, doktor a otec stáli u její postele. Byla mrtvá!"

Ve velkém hotelu bylo ticho. Novomanžel naslouchal vzpomínkám své mladé ženy s velmi smíšenými pocity. Ale pak si řekl, že stvoření, které bylo už v patnácti letech s to, podílet se svým citovým životem tak naprosto na životě svého okolí, to dokáže jako dospělá žena ještě v daleko větší míře. A rozhodl se, že se může zvát šťastným, neboť má takový poklad klidného uvažování, nezištnosti a vroucí oddanosti po svém boku.

„Divíš se, jak jsem mohla dojít až k tomu, že se ze mne stala sociální demokratka a že jsem se provdala za socialistického vůdce?" řekla mladá kněžna Rusalka přítelkyni, teprve nedávno provdané baronce Hohenwartové. „Důvodem bylo, že mé první manželství s vévodou z Galiery zůstalo bezdětné."

„To je důvod?" ptala se baronka a začervenala se.

„Snad na tom má vinu celý příběh mého mládí," řekla kněžna. „Vyprávět jej není ovšem lehké. Byla jsem jako dítě velice v zajetí své osobní důstojnosti. Neznala jsem na světě nic vyššího než sebe. V zrcadle jsem se na sebe dívala jak na nějakou svátost. Přitom jsem byla veselá, šíleně odvážná, ale o některých věcech jsem žertovat neuměla. Má vnitřní pýcha se tomu vzpírala, jako se vzpíná kůň před ošklivým zvířetem. Stalo se mi to osudným. Když má sestra Amélie se mnou jednoho dne zavedla hovor na to, jak my lidé přicházíme na svět, byla bych ji nejraději uškrtila. Byla jsem velmi věřící a bavila jsem se často celé hodiny in persona s Pánem Bohem. Mé přesvědčení o tom, že mě stvořil Pán Bůh, bylo neotřesitelné. Říkala jsem si, že to, co dělají lidé, nemá duši. Amélie a já jsme vyrůstaly odděleny od světa na jednom zámku v Čechách. Za společnost jsme měli pouze koženého hofmistra a gu-vernantku, studenou jak led. Nevím, kde přišla Amélie ke svým moudrostem. Byla ovšem o dva roky starší,

tlustá a flegmatická a líná. Jednou večer mi vyprávěla, že dcera mlynáře ze vsi čeká dítě. Byla jsem pohoršená. Řekla jsem jí, že to není možné. Naši rodiče byli oddáni v kostele před oltářem; proto jim Bůh dal děti, a ne proto, že spolu první roky manželství žili. Připadalo mi, jak by mně Amélie upírala oprávnění k existenci. Uprostřed noci jsem prosila Boha, aby mi potvrdil, že pravdu mám já, a ne Amélie; a slyšela jsem ve svém nitru zřetelně hlas: Máš pravdu ty, Rusalko; máš úplně pravdu. A když mi v příštích dnech přišla sestra znovu se svými přírodovědnými výklady, přísahala jsem jí při sobě a všem a při Pánu Bohu, že jí dokážu, že žádné nemanželské děti zde na světě neexistují. Amélie se smála, ale brala jsem se tak vážně za své přesvědčení, cítila jsem v sobě plamennou horlivost přivádět druhé na svou víru, že jsem ve dne v noci toužila po své příležitosti.

O vánocích přijížděl otec z Vídně pokaždé s celou družinou na hon. Oné zimy s sebou přivezl vévodu z Galiery. Bylo mi šestnáct. Hned prvního dne jsem si z něho udělala svého kavalíra. Jemu bylo osmadvacet, byl velmi obratný a pozorný a ulehčil mi mé šílené předsevzetí, jak jen to bylo myslitelné. Amélie se s mladým poručíkem z Budapešti držela pořád v naší blízkosti. Za tři dny se to neštěstí stalo. Vyprávěla jsem jí o tom ještě téhož večera. Smrtelně zbledla a omdlela. Pak plakala a vzlykala celou noc, bila se v prsa a rvala si vlasy, a tak jsem celou svou duševní sílu vyčerpala na to, abych ji utěšila. Přirozeně to příliš nepomáhalo, ale já vytrvala tak pevně ve své důvěře, až přede mnou konečně padla jako před vyšší bytostí a objala mně kolena.

Po Novém roce bujná družina zase odtáhla. Vévodu jsem poté, co jsem z Amélie učinila očitého svědka své odvážlivosti, sotva ještě uznala za hodna pohledu. Vpravil se do svého ponížení s největší skromností.

Pak přišlo jaro a mně někdy přece jen bývalo úzko. Prosila jsem Pána Boha, aby mě v mé víře v něho nenechal zakolísat. Pokaždé, když jsem pomyslila na vánoční svátky a na vévodu, přepadly mě pochybnosti; neměla jsem k nim však nejmenší příčinu. A nakonec jsem, bylo to jednoho zářijového večera v altánu, řekla sestře: ‚Vidíš teď, že mám pravdu. Teď mi dej pro příště pokoj se svými názory.' Neřekla už ani slovo o těch věcech. Podívala se na mě s obdivem a pak mi padla kolem krku a zlíbala mě.

Ale o vánocích, když vévoda s otcem přijel znovu na hon, tu se mě zmocnily pocity úplně jiné, jaké jsem až do té doby nepoznala. Otec nás překvapil, vévoda požádal o mou ruku.

Líbánky jsme prožili v Neapoli. Byla jsem velmi, velmi šťastná. Pak jsme se stáhli na malý zámeček na Moravu, abychom byli stranou společnosti tak dlouho, jak se nám zlíbí, a žili jsme svému štěstí. Toužila jsem po dítěti, jak jen mladá žena po něm touží. Ani mi nepřipadlo myslitelné, že nyní by mně mělo být to blaho odepřeno. První rok jsem o tom také mluvila jako o věci, která musí přijít tak jistě jako sníh nebo jaro. Nepřišlo. Modlila jsem se celé noci; ležela jsem na kolenou a v horkých slzách zapřísahala Boha, aby mi dal raději zemřít, než aby našemu manželství odepřel požehnání. Nepřišlo. Přitom se na mě vévoda začal už

dívat hodně divně. Na jeho lásce jsem viděla, že ochladl. Nudili jsme se.

Tu k nám z Vídně přijela na návštěvu má sestřenka, hraběnka Telekiová. Vévodovi připadala strašná, pro mě však byla docela nový svět. Přečetla všechno, co se v Evropě napsalo: Ibsena, Tolstého, Zolu, Dostojevského, Nietzscheho, Sudermanna; byla to živá půjčovna knih. Za šest měsíců ze mě udělala právě tak fanatickou ateistku, jako jsem byla předtím věřící katoličkou. A když už jsem v sobě necítila ani stopu, ani stéblo víry, jistoty, když jsem ztratila vše, co by mě při těžkém neštěstí podrželo, tu jsem si všimla, že si zatím získala mého manžela pro sebe a že již nosí pod srdcem jeho dítě.

Odvezli mě do Vídně v bezvědomí. Týden jsem ležela v horečkách. Když jsem se uzdravila, jela jsem k otci, poprosit ho, aby se ujal mého rozvodu. Při slově ‚rozvod' mi ukázal cestu, kudy jsem přišla. Pak jsem jela sem, do Berlína, abych se tu obrátila na advokáta, setkávala jsem se však od začátku, ať jsem přišla do jakékoliv společnosti, jen s dítky toho duchovního ražení, jako byla Telekiová. Připadala jsem si jako přežitek ze středověku, který se náhodou uchoval někde na zapomenutém místě. Probudilo se ve mně nadšení pro vše moderní. Ostříhala jsem si své krásné vlasy, odložila korzet, šla v pánských šatech na ples umělkyň a psala o ženské otázce. Neuplynul ani rok a já vystupovala na veřejných shromážděních.

Na premiéře Hedy Gablerové jsem se seznámila s dr. Rapartem. Za několik dní nato jsem ho slyšela mluvit na jedné sociálně demokratické schůzi. Pak mě navští-

vil. Už při prvních slovech mě upřímně zapřísahal, abych při ženskosti, která ve mně žije, nezapomínala na vysoké poslání ženy, jímž je činit muže šťastným, a přestala s těmi prázdnými rejdy. Řekl, že jednám proti přírodě, že je to docela dobré pro druhé, ale ne pro mě. Zpočátku jsem se bránila službou naší věci, ale prohlédl mě tak dokonale, seděla jsem proti němu jako dítě, kterému se vytýkají nezpůsoby. Při třetí návštěvě mě požádal, abych se stala jeho ženou. Dala jsem mu košem, ačkoliv jsem se ho právě učila milovat. Kam jsem přišla, všude o něm vyprávěli: celý Berlín pro něj horoval, pro tribuna lidu, příštího vedoucího činitele ve státě. Na jednom shromáždění Pod lipami jsem se s ostatními dívala, jak ho tisícihlavý dav s jásotem vítá. Slyšela jsem dělníky, jak si vyprávějí o tom, že tomuhle muži není na světě nic dražšího než jeho vznešený životní úkol, a já věděla, co mu bylo nejdražšího hned poté. Ale neměla jsem už odvahu; cítila jsem se vyloučená ze všeho lidského štěstí, poněvadž jsem pochybovala o tom, že bych kdy mohla dát muži dítě.

Pak přišly nejstrašnější dny, jaké jsem prožila. Rozhodla jsem se zemřít, vzala jsem si morfium. Dopravili mě na kliniku. Když jsem přišla k sobě, vykřikla jsem hořem, že to bylo nadarmo. Ale on stál u mě a skláněl se nade mnou. Lékaři nás nechali o samotě a tu tu se má síla docela rozplynula a já mu na prsou plakala a plakala a všechno mu vyprávěla.

Zapřísahala jsem ho, aby mě nechal odjet, ale nenechal mě už ani jediný den samotnou. Aby mě utěšil, vyprávěl mi tenkrát věci, kterým sám nevěřil. A nakonec věděla jsem, že mohu-li na tomto světě ještě

očekávat nějaké štěstí, pak u něho tu jsem mu padla kolem krku a nechala se od něj líbat, ačkoliv jsem si přitom připadala nekonečně nehodná.

Dali jsme se oddat, trval na tom, abychom se dali oddat také církevně. Rozuměla jsem mu velmi dobře, ale netroufala jsem si slovo namítnout. A teď . . .“

Kněžna rychle vstala, zašla do vedlejšího pokoje a z kolébky přinesla růžového, malého modrookého sociálního demokrata, který si měřil mladou baronku, i ona vstala, už vážnými pohledy.

„Představ si teď mé štěstí!“

Baronka se usmála. „Malý baronet by mně byl přece jenom neskonale milejší a třeba i jen baronesa.“

„Prosím tě ne, nevyptávej se mě na to, jak jsem se dostala až sem. Co se máš o to zajímat? Zítra se tomu budeš smát, já to na tobě vidím. Proč chceš, abych se úplně rozbrečela? Vždyť je pro tebe lepší, když jsem veselá.“

A štíhlá, sněhobílá, krásně rostlá Mnichovanka s neprostupně hustými, nepoddajnými havraními vlasy se nad ním rozcitlivěle naklonila a políbila ho na ústa, na přivřená víčka, aby na svou otázku zapomněl. Ani to však nepomohlo. Ušklíbl se, až jí všemi údy projelo zamrazení. Ubránil se laskání, odstrčil ji. Tím ji odsoudil k naprosté bezbrannosti, neboť její tělesná krása byla vše, co mohla nazývat na tomto světě svým vlastním. Nebyl to totiž člověk, jenž je zmítán vášní, nýbrž zjemnělý požitkář a nic, co stvořila příroda a Bůh, mu nebylo dost dobré. Vše si ještě musil připepřit a přisolit. Už v mladých letech poznal rozkoše života a z duše nyní pohrdal vším, co je nabízeno také ostatním smrtelníkům. Proto mu též nestačilo, že krásné děvče, zbavené důstojnosti, prostě směle, ba s lehkým srdcem hřeší tím, že se oddává svým chtíčům. Musil v ní nejprve ještě speciálně vyvolat myšlenky na to, co dělá, a přitom se pást na tiché bolesti ubohé ztracené duše. Proto se nedal ani slovy, ani pohledy svést k úsměvu, tvářil se přísně jako postní kazatel a rovnou se jí zeptal, jestli ji sem dohnal hlad.

„Ne, to ne. Měla jsem vždycky, kam až mi paměť sahá, jídla dost. U nás doma bývalo maso třikrát týdně."

Tak si to ovšem představoval. Kdo ji viděl, tomu nepřišlo na mysl, že kdy trpěla hladem.

„Ale měla jsi těžké, zlé sny, které tě mučily? Přišla jsi sem, aby sis v mládí užila?"

„Panebože, to ne. Už se dál neptej. Bydlíš tu, v Curychu, nebo jsi zde jen na skok?"

„Na skok. Tví rodiče však ještě žijí?

„Ano. Ale nevědí, kde jsem."

„Ani to, že jsi v Curychu?"

„Ne, nic o mně nevědí."

„Jak se jmenuješ?"

„Marta."

„Marta? Ach tak. Ano, Mart je na božím světě hodně. To jsem si mohl myslit, že se jmenuješ Marta."

„Stačí, když mně budeš chtít psát, napsat Marta. Můžeš si být jistý, že dopis dojde. Všichni přátelé mi píší jen Marta."

„A tvé příjmení?"

„To ti nepovím, i když mně přiložíš nůž na hrdlo. Raději se nechám zabít, než bych ti tu řekla otcovo jméno."

„Jak jsi sem přišla?"

„To ti povím jindy. Jenom ne dnes, prosím!"

„Musila jsi doma zřejmě moc pracovat? Musila jsi časně ráno vstávat a drhnout schody."

„Pracovala jsem vždycky ráda."

„Opravdu to je pro tebe taková slast? Ale tady to máš přece jen pohodlnější."

„Ó, proč to říkáš! Povím ti, co mě sem přivedlo. Věřím, že se mnou cítíš. Ostatní muži chtějí slyšet jen to, co je rozptyluje, a zarazí člověka hned, jakmile nemá v ústech lichotky. Bůh ví, že jsem o tom ještě s žádnou duší nemluvila, a přesto celé dny a noci na nic jiného nemyslím. Utěšuje mě, že to zde s každým vezme rychlý konec. Pak je po všem a vše zapomenuto."

„Ty snad věříš v posmrtný život?"

„Možná, že existuje pro bohaté lidi, ale pro našince ne. To by přece bylo příliš strašné."

A dívka mu ještě jednou pohlédla hluboko do očí, neboť si dosud nebyla zcela jistá tím, že se neposmívá její upřímnosti. Pak zhasla světlo a vyprávěla:

„Bylo mi čtrnáct let, když mě matka přivedla do módního salónu. Neměla jsem ještě žádný pas a žádnou postavu a měla jsem ještě velké, telecí oči. Byly jsme čtyři učednice, Rézi, Cilka, Katy a já. Už od pondělka jsme vždycky počítaly, kolik dní zbývá do neděle. V neděli odpoledne jsme se chodily navštěvovat, pily jsme kávu a pak šly na procházku do Anglické zahrady. Znáš mnichovskou Anglickou zahradu?"

„Ano, ano, často jsem tam chodil na rybník bruslit s dcerkou."

„To mi teď zrovna říkat nemusíš."

„O čem jste mluvily, když jste ve čtyřech chodily na procházky?"

„Nejvíce o naší šéfové. Byla tak šikovná, že jsme ji všechny považovaly za vyšší bytost. Když přišla nějaká dáma poprvé, jen se na ni podívala a hned na kolenou přesně střihla díly živůtku. Bylo to, jako by ji obkreslovala nůžkami."

„A jinak jste nemluvily o ničem?"

„Proč? Ó ano. Každá vyprávěla o tom, jaké to má doma. Cilka měla bratra, kterému šila šaty. Chodil ještě do školy. Někdy mu také pomáhala při úkolech. Nevěřil bys, jak byla na něho pyšná. Teď když jsem sama, si často přeji, kéž bych jen měla dítě, a přitom si vždycky představuji malého Hanse. Byl tak hezký."

„Jenom neplač."

„Proto nepláču. Jen myslím na to, jak jsem se toho nejprve bála a teď že bych byla tak ráda, alespoň něco bych z toho měla."

„Ale vždyť ty bys to dítě jenom zkazila!"

„Ano, máš pravdu. Rozmazlila bych je. Tak strašně bych je milovala. Muselo by se mít líp než druhé děti."

„Stále ho tedy ještě miluješ?"

„Ó ano. Jsi hodný. Tobě bych mohla vyprávět všechno."

„Jak jsi se s ním poznala?"

„Bylo to v zimě, jednou večer v devět. V salóně jsem byla už dva roky. Dlouhou dobu jsem už měla na starosti roznášku šatů. Chodila jsem už v dlouhých šatech, a když jsem šla po ulici, bez klobouku a bez zástěry, muži se za mnou chtivě otáčeli. Smála jsem se tomu, přijímala jsem to jako lichotku; ale jinak jsem při tom na nic nemyslela. Jednou večer jsem měla odnést šaty baronce Ubrové do Schwabingu. Chtěla jsem jet tramvají, ale byla přeplněná. Strhla se bouře, rvala cihly z komínů a přitom se udělala mrazivá zima. Všichni byli v pláštích a kapucích a já měla na sobě jen žaket s velkými knoflíky a péřový klobouček, který jsem musela přidržovat, aby mi ho vítr neodnesl. Už v Theatinské ulici jsem myslela na to, že by bylo líp se

nemarodit. Ani ruce, ani nohy jsem necítila, a na každém kroku jsem do něčeho vrážela. Jednou do kandelábru, o nějž se mi roztrhl deštník. Pak ho vítr rozedral na kusy. Sníh se mi dostal pod sukni a zahlcoval mi krk. Byla jsem promočená odshora dolů, jako zmoklý pes. Před Halou vojevůdců se mi utrhl řemen, na kterém krabice držela, a šaty z ní vypadly do sněhu. V tom okamžiku bych byla nejraději umřela. Zvedla jsem šaty ze země a kapesníkem stírala z papíru sníh, aby se nenamočily. Pak jsem chtěla vzít krabici pod paží. Tu přišel náraz větru a nadzvedl mně sukni až nad kolena. Bože, ó Bože, myslela jsem si, jen aby to nikdo neviděl! Hned nato ke mně přistoupil pán a ptal se mě, zda mi smí vzít krabici, a já řekla ‚ano'.

Tak jsme spolu vykročili na Schwabinskou silnici a pak mě doprovodil zpátky do Sendlinské ulice k našemu domu. Vyprávěl mi o sobě jen to, že je zaměstnán v obchodě a ze svého příjmu živí šedesátiletou matku. Já mu také řekla, kde pracuji. Vůbec jsem se na něho nepodívala a nebyla bych ho v životě znovu poznala.

Ale příštího večera, když jsem šla z obchodu domů, byl najednou zas vedle mne, jakmile jsem se s děvčaty rozloučila. Protože byl tak přívětivý, nedokázala jsem se tvářit odmítavě. A tak se to stalo. Každý večer mě doprovázel až k domovním dveřím a vyprávěl mi o tom, jak je milý a hodný na svou starou matku. A když přišlo jaro, řekl mi jednou večer, že mě miluje. Ze začátku jsem tomu nevěřila. Ale celý měsíc mluvil jen o tom, a pak se mě najednou zeptal, jestli ho miluju taky, a já řekla ‚ano'.

To bylo to hrozné; od onoho dne se změnil. Předtím

byl vždy tak jemný a hodný, to teď skončilo. Tvrdil, že to není pravda, že ho nemiluju. Řekla jsem: miluju, na mou duši! A také to tak bylo. Celý den v obchodě jsem myslela jen na něho, jak se bude tvářit, až se zas uvidíme. Ale už to nikdy nebyl týž obličej. Oči mu jezdily nahoru dolů, jako by spolkl mouchu, a často celou cestu slova nepromluvil. Dříve mě někdy na rozloučenou políbil. To už nyní nedělal. Prosila jsem ho o to, ale nechtěl. Vyplísnil mě, že jsem koketa. Byla jsem vyděšená; nevěděla jsem, co je to. Nejdřív jsem si slovo ani nepamatovala. Pak jsem si je napsala a zeptala se na ně Cilky a Cilka mně řekla, že to jsou děvčata, která v noci šlapou chodník.

Matka se mě ptala, čím to, že tak špatně vypadám, proč nejím a nemluvím. Ale nemohla jsem jí nic říct. Předsevzala jsem si, že o něm doma nepromluvím, než se budeme moci zasnoubit; a na to jeho příjem ještě nestačil. Museli jsme čekat, až umře jeho matka. Ale když se pak jednou ke mně na Radničním náměstí ve hněvu otočil zády a s rukama v kapsách odcházel, tu jsem se za ním rozběhla a vrhla se mu kolem krku; vždyť ho miluju, řekla jsem, to přece vidí. Ať je ke mně zas takový jako dřív; nic jsem mu přece neudělala, a ať mě tak hrozně nemučí. Tu zamumlal: Dokaž, že mě miluješ. Ptala jsem se ho, jak to mám dokázat; a on zamumlal, že to velmi dobře vím, že už přece nejsem dítě. Ale právě že jsem koketa, tak s ním provozuji tu svou hru; ale on toho má dost, nenechá si ze sebe dělat blázna.

Celou noc jsem nespala a uvažovala o tom, co tím asi mínil a čím že jsem mu projevila svou nevděčnost.

Nakonec jsem se rozhodla, že se na to zeptám Cilky, když mi to on sám nechce říct. Ale vyprávět Cilce celou historii, to jsem nechtěla. Nikdo nevěděl o mých stycích s ním, a také já jsem chtěla, aby to tak zůstalo, než se budeme moci oficiálně zasnoubit. Vyprávěl mně o své matce, že je to s jejím zdravím občas velmi povážlivé, ale pak se to prý zas zlepší.

Po obědě jsem se zeptala Cilky, šly jsme spolu do sebe zavěšené, jestli už někoho milovala. Na chvíli se zarazila a pak řekla ano. Zeptala jsem se jí, co potom dělala. Řekla, že si udělala horkou lázeň. Jestli to pak bylo dobré. Řekla ano. A jestli kromě toho dělala něco jiného. Ne, to prý bylo všechno. Byla bych ráda věděla o její lásce ještě něco víc, ale ona se smála a řekla, že to je soukromá věc.

Večer, kdy mě doprovázel, jsem mu řekla, že teď už to vím: Cilka mi to řekla, on ať počká do zítřka. Tedy zítra, řekl a políbil mě před domovními dveřmi. Byl tak milý, jako už celé týdny nebyl. Celý večer jsem se třásla, aby matka nepřišla na to, že si chci udělat horkou koupel. Měla jsem takový strach! Když šli spát, vkradla jsem se v noční košili do kuchyně. Nechala jsem hořet oheň pod člunkem. Potichu jsem do kotle nalila horkou vodu a postavila jsem se do něj. Tu se také se mnou stalo něco, co jsem nikdy nepocítila. Nebudeš mi to věřit, ale chvěla jsem se radostí a myslela jsem přitom na něho, co řekne, až mě uvidí tak proměněnou. Vklouzla jsem do postele a usnula tak sladce, jako ještě nikdy v životě. Neštěstí bylo příštího večera veliké. Napřed jsme si padli do náruče a líbali jsme se, až jsem se štěstím téměř rozplakala; potom chtěl, abych šla

s ním, ale já řekla, vždyť přece ví, že musím domů. Nato mne nazval hloupou káčou.

To mě přimělo k tomu, že jsem zašla v neděli ke kartářce. Stejně jako Cilce jsem jí nechtěla vykládat o naší lásce, ale za pět minut ze mě vytáhla všechno. A pak mně to řekla; musím jít k němu a v ničem mu nesmím bránit; pak bude vědět přesně, že ho miluju. Ptala jsem se jí, co jsem dlužna, a ona se mě zeptala, kolik mám u sebe. Řekla jsem: Dvanáct marek a padesát feniků. Dobrá, řekla, obyčejně beru sice dvacet, ale že jsem to já, spokojí se s tím. A doporučovala mně, at později přijdu znovu.

Příští noc jsem si do postele lehla oblečená. Jenom střevíce jsem si zula. Když bylo jedenáct, tápala jsem po schodech dolů. V průjezdu mě objal a políbil a zavedl mě do svého bytu. Za hodinu mě doprovodil zpátky; ale ví Bůh, nechápala jsem, proč je tak šťastný. Myslela jsem si, že s láskou to musí být přece jen zvláštní věc, dělá-li někomu tak dobře, když se dozví, že ho nějaká dívka doopravdy miluje.

A potom jsem se stala jeho milenkou. Už první týden řekl: Máš-li mě doopravdy ráda, nemůžeš už bydlet u rodičů, jestli mě ti pacholci přistihnou v průjezdu, umlátí mě. Vzala jsem si s sebou v noci věci a druhého dne jsem v obchodě řekla, že mám bolesti hlavy a šla jsem a našla si pokoj s postelí a dvěma židlemi. Večer jsem domů nešla. V neděli poté přišel můj otec. Zeptal se mě, jestli ještě pracuju v obchodě. Řekla jsem ano. Nato se mě ptal, kdo je mým milencem. Řekla jsem: ‚To nepovím, můžeš mě bít jak chceš, neřeknu to.' Tu řekl, že zavolá policii. Odpověděla jsem, že se policie

nebojím, že se nikoho na světě nebojím. Tu se zhroutil na postel a plakal a třásl se; myslela jsem, že vypustí duši. Potom vstal, podíval se mi zpříma do očí, dal mně strašnou facku a šel. Už jsem ho nikdy neviděla.

Můj milenec ke mně teď chodil každý večer. S jeho matkou to vypadalo hodně špatně, proto pustil svůj byt. Potřeboval peníze na léky a na doktora. Někdy, když neměl dost, jsem mu dávala i ze svého, ale nezbývalo mně příliš, protože jsem nyní musela dělat večeři pro dva. Zpočátku mě chtěl představit své matce; ale teď už to nešlo, byla příliš slabá. Bál se, že by ji ta radost a vzrušení mohly na místě zabít.

Jednou v obchodě, šéfová byla právě pryč, si Rézi a Cilka vyprávěly o děvčeti, kterému se narodilo dítě. Ptala jsem se, jestli byla vdaná. Řekly ne. Tu jsem se příšerně vylekala. Udělalo se mi hrozně špatně a musela jsem jít domů. Až do večera jsem plakala. V životě mně nepřišla myšlenka, že je možné mít děti a nebýt vdaná. Když jsem mu to řekla, vynadal mi do hloupých hus, něčeho takového se on přece vůbec nebojí. Ale já neměla od toho dne ani chvíli klidu.

A pak jej jeho principál poslal sem, do Curychu. Když jsme spolu seděli v kupé, přistoupilo nějaké děvče. Napřed si sedla do druhého rohu, ale když viděla mého milence, vrhla na něho pohled, jako by před ní vypálili raketu, a pak si přesedla přímo naproti němu. Vyprávěla, že zde dostala zaměstnání jako číšnice. V pase byla stažená, až to vyráželo dech. Nohy měla stále v pohybu a ovívala se kapesníkem, že to vonělo jako v menažérii. Oči jí skoro vypadávaly z důlků. S mým milencem si vyměňovala pohledy, které musely

znamenat samé nádherné věci, ale nerozuměla jsem jim. Občas vrhla pohled také po mně a já se pak do krve styděla. Měla jsem na sobě šaty, o nichž se nedalo říci, jaké jsou barvy, k tomu šedivou šálu na hlavě, a střevíce jsem schovala pod lavici, protože byly vpředu otevřené. Ona měla úplně nové žluté šněrovací boty a na nich zlaté knoflíky. Šaty ji obepínaly tak, že jí bylo přesně vidět tvar kolen. Na klíně držela ridicule s pralinkami a lahví slivovice. Také mi nabídla. Nechtěla jsem si vzít, ale můj milenec řekl, že se nemám ostýchat. Krátce před Lindavou, když se lokomotiva náhle zastavila, protože se jedna osa zavařila, mu téměř padla do náruče.

Na parníku se mně žaludek začal houpat, a tak jsme se dostali do Curychu, ani nevím jak.

Už druhého dne večer s ní šel do music hallu a v noci se nevrátil domů. Ráno jsem se vydala do ulic v naději, že ho někde potkám, a když jsem se vrátila, byly jeho věci pryč. Hledala jsem ho po celém městě. Na konci každé ulice jsem si říkala, že musí být za rohem. Nakonec jsem ho našla dole na nábřeží na lavičce. Řekla jsem mu, ať se se mnou vrátí. Řekl, že nemůže, že zde v Curychu nesmíme žít spolu; policie na to dohlíží. Zavřeli by nás, kdybychom spolu žili, když nejsme sezdáni. Ale on ke mně bude chodit tak často, jak to bude možné.

Během čtrnácti dní si na mě našel čas přesně třikrát. Obstarala jsem si práci v jednom obchodě s prádlem, a seděla jsem doma celý den a šila. Když přišel potřetí, zeptala jsem se ho, kde bydlí, ale on mi to nechtěl povědět. A tak mě to potom často zase hnalo do ulic,

vždycky jsem si myslila, že ho musím najít, protože jsem si představovala, že se bez něho domů už nevrátím.

Bylo to jednou večer v jedenáct hodin, a já ho přistihla, právě když vycházel z prvotřídní restaurace. Zeptala jsem se ho zpříma: ‚Ty s tou čišnicí žiješ?' Řekl mi: ‚Do toho ti nic není.' Tu jsem se ho zeptala: ‚Ty mě už nemiluješ?' A on mi odpověděl: ‚Jak bych tě ještě miloval, vždyť k tobě už nechodím!' Nejprve jsem mu nerozuměla. ‚Co to říkáš?' zeptala jsem se ho. A tu mi opakoval: ‚Jak bych tě miloval, vždyť spolu už nejsme!' a utíkala pryč. Musela jsem o tom nejdřív přemýšlet. Co jen rozuměl láskou, když mě nemiloval, protože jsme spolu už nebydleli? Já ho přece milovala, to jsem věděla. Cítila jsem všechno a myslela na všechno jen tak, jako bych nežila už na světě, jako by zde byl jen on a jinak nikdo jiný. Milovala jsem ho a milovala ho ještě stále, byla bych pro něho celý život pracovala; a on mě už nemiloval, protože ke mně už nechodil. Nebyla jsem už žádné hloupé dítě. Také jsem cítila, jak sladké je být spolu. Ale tu mi najednou napadlo, že on od začátku chtěl jen tohle. Běžela jsem tehdy dolů k jezeru a chtěla se utopit. Ale bylo mi to málo. Měla jsem v sobě tak strašlivou bolest, že mi voda připadala příliš přátelská a příliš laskavá. Utíkala jsem ulicemi a myslela si, kéž by přece někdo přišel a zneužil mě tak, až by mně smysly přecházely. Cítila jsem, že by má bolest polevila, kdyby po mně někdo šlapal. Musela jsem se dát zneuctít, tak hluboce, tak hluboce, jak to jen bylo možné, pak bych snad už necítila nic z těch drápů, co mi svíraly srdce.

Dlouho jsem přemýšlela. Přistoupil ke mně nějaký pán a pohladil mě po vlasech. Byla bych s ním snad šla. Ale byl ke mně příliš přátelský, byl příliš slušný. Měl glacé rukavičky a připadal mi jako někdo, kdo mě přišel zachránit. Ne, ne; musela jsem dolů, dolů, tam, kde se už nic nevidí a neslyší. Řekla jsem si, že se musím zubožit tak, abych svůj žal už necítila.

Můj milenec mi říkal, že v Curychu jsou ženské, které k sobě berou mladá děvčata, aby je prodávaly a krvavě vysávaly. Zeptala jsem se jednoho policisty, který mě viděl sedět na nároží, kde takovou ženu najít. Vyptával se mě, jestli jsem tam už někdy byla, a já řekla ‚ano'. Nato mě vzal za paži a odvedl mě na strážnici. Tam seděl pán s červeným obličejem, s černým knírem a tmavými brýlemi a opět se mě vyptával, jestli jsem u nějaké takové paní už byla. A já jsem zase řekla ‚ano'. Pak chtěl vědět, kde to bylo, a já jsem prstem někam ukázala; jsem tu úplně cizí, dnes jsem poprvé odešla a nevyznám se, kudy jít zpátky. Nato mi dal s sebou dva policisty a ti mě přivedli sem. Tak jsem se sem dostala."

„Ale žije se tu docela hezky?"

„Zpočátku se mnou madame nebyla spokojená, protože jsem se pořád tvářila tak zachmuřeně. Ale od té doby, co vidí, že ti nejhnusnější z našich pánů jdou vždycky se mnou, a že ani jednomu neřeknu ‚ne', od té doby mě má právě tak ráda jako obratnou mademoiselle Palmyru, která tu je se mnou."

Byla neděle, ráno druhého dne a mladý muž se octl zase venku na vzduchu. Zněly zvony; muži, ženy a děti vycházeli z kostela. Mladý muž by to rád sám pro sebe odbyl žertem, ale nebylo mu dvakrát příjemně. Nikdy si nepřipadal tak malý, nikdy však sám sobě nepřipadal tak dobrý. Nepoznával se. Srovnával bezstarostnou, šťastnou náladu lidí, kteří vycházeli z kostela, právě vyslechli kázání a nyní se těšili na dobrý oběd, s vážností ve vlastní duši a přiznal si, beze stopy frivolnosti nebo koketérie, že jim nezávidí. Když tam včera večer šel, nasadil si masku postního kazatele. Teď mu bylo, jako by sám byl vyslechl postní kázání. Učilo věřit na nevinu tam, kde se nejméně hledá. Pohrdal sám sebou, když si vzpomněl na to děvče. Nikdy nechtěla nic zlého a vytáhla si černý los. Nikdy v životě nechtěl nic dobrého a nebyl ještě zcela ztracen; to cítil. Ten dojem mu pro život zůstal.

„Ale vždyť vy mě přece vůbec neznáte. V té vaší troufalosti je něco až urážlivého. Uvidíte mě jednoho večera ve společnosti, přeptáte se na mě a druhý den nato si přijdete a požádáte mě o ruku. O mém otci vám každý řekne, že je to milionář. Opravdu bych si přála, aby nebyl, měla bych pak důvod být na sebe pyšnější, i na různé holdy, které mi muži skládají.“

Dívka hleděla k zemi, vědoma si toho, že mu křivdí tím, co říká. Říkala ta slova jen proto, že rozmluva, k níž tak nečekaně došlo, jí ve skutečnosti nebyla lhostejná.

„Říkáte, že vás neznám, slečno. Vskutku jsem měl právě tak čas zapamatovat si vaše jméno. A přesto vás znám lépe než každý, na koho jste se až dosud na tomto světě spoléhala. Myslíte si, že je to nemožné. Jsem tu, abych vám dokázal opak. Zřejmě vám také ještě nikdo neřekl, i když jste měla tak pečlivou výchovu, že žádný rozdíl mezi zevnějškem člověka a jeho nitrem neexistuje. Můžete mě považovat za domýšlivého, jestliže prohlásím, že jsem celou vaši bytost, veškeré vaše cítění a myšlení, váš způsob milovat, trpět a radovat se přečetl včera večer z vašeho zjevu, a v něm rozpoznal to, co už léta na světě hledám a co podruhé už tak lehce nenajdu. To na vysvětlenou, proč jsem se ani na okamžik nerozmýšlel. Byl bych s vámi promluvil hned včera večer, kdybyste byla s paní matkou tak náhle nezmizela ze sálu.“

„Když jste mě už po třech hodinách tak dokonale a skrz naskrz poznal, to se mnou budete mít po celý dlouhý život málo zábavy.“

„Zábavu, slečno, nehledám. Jde mi u vás, bůhví, o něco jiného. Podívejte, sedlák si bere ženu, která na něho bude pracovat, která pro něho představuje peněžní hodnotu. Povaleč si bere ženu, se kterou se nebude nudit. Krasoduch si bere ženu, která ho chápe, ať je jakkoliv omezená, ať nechápe nic ze světa, jen když chápe jeho. Požaduje od své ženy jen zcela relativní hodnotu, touží jen po vyvýšení vlastní osobnosti; ona jej musí zbožňovat. To vše jsou egoisté druhého řádu. Kdo ví, čím je žena jako žena a čím žena na tom světě může být, ten si vyhledá ten nejskvělejší výtvor života, aby ho mohl nazvat svým vlastním; ten nehledá ženu, která se stává něčím ve vztahu k němu, nýbrž tu, která je něčím sama: rozvinutím, nádherou, velikostí, velkými nároky a velkými city, schopností být ve velké míře šťastná; pak si je jist i vlastním štěstím. Tolik lidí si stěžuje, že jim chybí velké, úchvatné štěstí, a nevědí, že jen oni jsou příliš malí, aby mohli v nejlepším případě takové štěstí pocítit. Je tolik mužů, kteří dají přednost nehezké ženě před krásnou nikoliv omylem, a ne podvědomě, nýbrž proto, že jim krása nahání hrůzu. A vy, slečno, vy si budete někdy vážit muže se *skromnými nároky*? Sama se znáte. Mohla byste kdy milovat muže, který se spokojí s něčím míň než vy sama?“

„A odkud víte, že mám všechny ty krásné velké vlastnosti, o nichž mluvíte?“

„Všechno vám vysvětlím, jestliže mi na okamžik věnujete pozornost. Nikdo mě lépe nepochopí, než vy.

Když jdete za někým v noci, za úplné tmy, třeba v mlze, v dešti, a ten někdo před vámi má na sobě dlouhý plášť, takže nelze rozeznat obrys jeho postavy, pak vám zůstává stále ještě něco, podle čeho můžete posoudit celého člověka . . . “

„Jeho způsob chůze!“

„Ovšem. Odkud to víte?“

„Nevěřím tomu. Ale přinejmenším to je to jediné, co zbývá.“

„Naučíte se tomu věřit, slečno. Chůze není u člověka nic nahodilého. Je co nejtěsněji podmíněna celkovou stavbou jeho těla. A jestliže při stylu, s jakým se oblékáte, nelze nikdy posoudit ženino tělo, pokud stojí před někým v klidu, pak jsou ihned vidět co nejpřesněji proporce a obrysy těla, jakmile se pohne o tři kroky z místa. Ale vraťme se zpět k tomu nočnímu jevu. Chůze člověka má svůj rytmus, který se nedá vysvětlit slovy, který se jen cítí. Z rytmu tohoto kroku se vám při jistém cviku podaří snadno zkonstruovat celé tělo. S úplnou jistotou víte, jestli před vámi kráčí renesanční postava, rokoková postava, klasická postava nebo postava z fin de siècle. Velmi důležité přitom je, zda linie pohybu od ušního lalůčku až dolů k patě tvoří souvislou vlnu, nebo je-li tato linie nad bokem přerušena. Jestli je nad bokem přerušena, nemáte před sebou jednolitou povahu, a to se dá zjistit i přes ten nejzřasenější plášť. Když jste si tedy zjednala zcela jasno o těle, přimyslíte si k tomu odpovídající výraz obličeje, především úst a nosu. Z kroku ženy je vskutku možné eruovat, zda má plné nebo úzké rty. A pak víte také s úplnou jistotou, jestli vás ta dáma, kdyby vás znala,

chopí a bude vás milovat, nebo ne; jestli je ta dáma případ, jestli byste ji miloval, nebo ne. Z toho všeho máte nejen, zda před vámi kráčí princezna nebo bračka, kuchařka nebo milionářka, ale poznáte nější stejně jako vnitřní rysy člověka, a potom víte, máte co dělat s povahou svobodnou nebo omeze-nou, bohatou nebo chudou. A když pak zrychlíte krok těsně tu osobu míjíte a vidíte jí do obličeje, potom tolika a tolika případech zjistíte, že jste se . . . “

„Že jste se zmýlil, pane!“

„Že jsem se zmýlil, slečno. A pak vím, že jsem narazil na bytost bez rasy, která by mě právě tak jako teď zde zlý život klamala, obelhávala a podváděla a s níž by při veškeré lásky snaze stihl člověka jen nevděk; a půjdu tak rychle, jak jen lze, svou cestou. Neboť takové povahy, slečno, aby si člověk držel pěkně od těla, jestliže se na světě hodlá domoci toho, co chce; u nich sklízí vždy jenom neštěstí. Hvězdy nelžou. Tam, kde lžou, tam především není nebe, tam straší ďábel. Pro lidi je charakteristické, že u těch, co mají *rasu,* vládne jednota v duši i v těle, v mysli i v údech, že z jediného pohybu ruky jak jej právě děláte vy se u nich dá uhodnout cit v srdci, že jsou stvořeni z jediné myšlenky, *jsou uměleckým dílem v tom smyslu,* v jakém jím má být každý velký umělecký výtvor. Byl bych se do vás, slečno, právě tak zamiloval, kdybych byl viděl jenom jediný pohyb vaší ruky nebo vaší nohy, nebo kdyby mi přišel do rukou jen jediný dopis od vás, jako nyní, kdy jsem vás celý jeden večer pozoroval. Viděl jsem vás včera večer mluvit nejméně s dvaceti různými osobami. Ti lidé byli posléze také vystaveni mému

pozorování a povím vám, budete-li si přát, co si o každém z nich myslíte. Pak budete moci rozsoudit, jestli umím vaši niternou povahu, o níž, jak si myslíte, nemám tušení, ocenit, nebo ne. Pro mě byla v každém případě všechna vaše slova, která jsem dokázal zachytit, potvrzením toho, co mně váš královský vzrůst a heroičnost vašich pohybů zjevily na první pohled."

„Hm . . . láska zaslepuje."

„Láska zaslepuje, ale koho, slečno? Muže, který se nikdy nevymanil z omezených poměrů, nezná svět a domnívá se, že svobodně volil tam, kde jen podléhá animálnímu pudu. Když se zamiluje člověk jako já, potom ví proč; tím si můžete být jistá, a já jsem si jistý, jak budete pyšná na to, že nepatříte k těm úzkoprsým ženským náturám, které žárlí na minulost svého muže. Sama byste se cítila zahanbena, kdybyste se provdala za muže, který by ani nebyl s to srovnat vaši cenu s cenou žen, co poznal. Miloval jsem vás, slečno, ještě dávno předtím, než jsem vás potkal; jinak bych nezůstal do šestatřiceti svobodný. Málokdo z vašich ctitelů bude moci pro sebe uplatňovat stejnou přednost. A teď mi ještě dovolte poslední důkaz toho, že si vás cením a nikterak nejsem zaslepený a že se ve vás nemýlím: Jste srdnaté, odhodlané děvče: to vám lze vyčíst z očí. Kde jste poznala to pravé, tam dlouho neotálíte a postavíte se za to celou svou bytostí. Ráda dáváte svůj život všanc. Úzkostlivě vyčkávat, neumět se rozhodnout, hledat u druhých radu a pomoc, to není váš případ . . ."

Slečna Ellie, která si na okamžik zakryla rukama obličej, se zvedla ze židle v celé své výšce, objala hosta, který rovněž vstal, a políbila ho.

Životní hra vyšla.

Probouzím se kolem čtvrté. Záclony jsou ještě zatažené. V pokoji je čirá tma. Rozžehnu světla a pozvolna ustávám. Po včerejších štrapácích se cítím jako znovuzrozený; zvláštní pohyblivost v kloubech, čistá hlava a tělo o deset kilo lehčí. Cítím svou specifickou váhu . . .

Když vyjdu na ulici, hraje večerní slunce po nejvyšších okenních tabulích. Kráčím ke svému malému restaurantu, kupuji si pod Odéonem Maeterlinckovu Princeznu Maleinu a celou ji přečtu v kavárně. Kdyby byl dal svým duchům trochu víc tělesnosti, byli by zřejmě také zůstali déle naživu. Povečeřím v Palais Royal a pracuji doma až do půlnoci.

Když ve dvě hodiny vycházím z brasserie Pont Neuf, kráčí přede mnou dívka v rozevláté pláštěnce; to mně připomene Marii Louisu; ale není to ona.

Jdu k Bovymu s neuvědomělou potřebou dozvědět se něco o Raimondě; jediná známá tvář v malém krámku je Marie Louisa. Poprosí mě o sklenici mléka a vypráví mi, že v café d'Harcourt se včera na terase otrávila jedna dívka sublimátem. Raimonda je ještě v útulku. Je prý v pěkné bryndě, dans la purée. Má čtyřicet tisíc franků dluhů. Z toho mám děsné zadostiučinění.

Ptám se jí, jestli bere ještě morfium. Ne, už dávno ne.

„Všechno, co říkáte, se musí brát jen na padesát procent, a i tak stále ještě zůstanete tím nejzajímavějším člověkem, jakého jsem kdy poznal."

„Pravda se musí nejméně třikrát nadsadit, protože každý rozumný člověk věří druhému jen zpoloviny."

Den nato se vydal pán domu na tři týdny na cesty.

Když jsem si příští neděli opět vyjel za město, zastihl jsem svého padesátiprocentního přítele se zavázanýma očima. Velkou masitou pravičkou, až k prstům schovanou pod rukávem saka, držel v křečovitém sevření chvějící se útlou ruku nejstarší dcery. Hledal jehlu do kravaty, kterou schovali mezi tretkami na krbu.

Almě nebylo ještě dvacet. Malovala, silně reagovala na rafinované barevné kompozice, a to vystupňovaně hystericky.

Poté co se pokus několikrát zdařil, byl jsem hypnotizován já. Přitom Alma omdlela a musili ji polévat studenou vodou.

„Věřil byste," řekl mi přítel na zpáteční cestě domů, „že nemám ani špetku německé krve?"

„Také na to nevypadáte."

„Jsem Španěl."

„Ah tak! Přiznám se, že mně po našem prvním setkání napadlo, zda nejste žid."

„Ne, Španěl."

Za několik dní poté mi poslal pozvání na večeři. Sešli jsme se odpoledne v kavárně. Loudali jsme se nekonečnými ulicemi, přičemž mě upozorňoval na pamětihodnosti vnitřního města, velkolepé paláce v benátském a florentském slohu, které jsem ještě vůbec neviděl. Pokaždé, když jsme si sedli do kavárny na jeden likér, vyprávěl mi o Almě. K deváté jsme s hodinovým zpožděním dorazili k němu na večeři.

Paní nás přijala s rezignovaným pokáráním. Řekl mi o ní, že je Polka, rozená kněžna Puzlowska, a že byla vychována u Ochranovských v Sasku. Že byla vychována v Sasku, připadlo mi po jejích prvních slovech nade vši pochybnost.

Mluvili jsme o Americe. Bydlel tam ve vile s elektrickým osvětlením, vzdálené na padesát kroků od pralesa. Ukazoval mi plány, které si k ní sám navrhl. Jednou ráno při snídani skolil ze své verandy losa. Hlava zvířete s mohutným, širokým parožím visela vycpaná nad krbem.

Když znovu začal o Almě, jeho žena znervózněla a stěžovala si mně, že čtyři dny už neslyší o ničem jiném než o téhle Almě.

„Myslím si," řekl jsem, „že berete, milostivá paní, celou věc vážněji, než si zasluhuje. Už sama okolnost, že o tom přítel mluví, by vás měla úplně uklidnit."

Můj přítel mezitím vynaložil veškeré své úsilí na to, aby nás přesvědčil, že jeho city k Almě nejsou láska. Je to veskrze objektivní zájem fyziologa, který zamýšlí provádět vivisekci.

Odnaučil jsem se za svého pobytu ve Francii mít potěšení z tohoto druhu sofistiky. Upozornil jsem při-

…e na to, že jeho chování není rytířské. Cítí-li se už být
…k velice zasažený dojmem z nějaké osobnosti, že není
…o odolat potřebě mluvit o ní celé čtyři dny, měl by jí
…ece také prokázat tu čest, že nazve věci pravým
…ménem. Jak já to cítím, měl by hledat satisfakci v tom,
…e dozná svou vinu. Dělal na mě se svými minucióz…mi dedukcemi dojem žháře, který potají založí oheň
…pak se z místa činu tiše odplíží. Přílišné naléhání na
…o, aby se jeho detailnímu rozbírání věcí přikládala
…morální hodnota, mně nadto připadalo urážlivé vůči posluchačům.

Protože jsem žid, dostal jsem se do poněkud trapné situace, když mu jeho paní v návalu žárlivosti vyčítala jeho židovský původ.

K jedné hodině jsem se zvedl. Přítel mě chtěl kousek doprovodit, šel se mnou však potom, v myšlenkách na Almu, celou dvouhodinovou cestu k mému bytu. Před domovními dveřmi jsem ho poprosil, ať se mnou vystoupí ještě těch pár poschodí nahoru a vypije si u mne v pokoji likér.

Zapálil jsem čtyři svíce a pili jsme z jedné skleničky. Látku k zábavě dodala Alma. Shodli jsme se na tom, že není hezká. Což zřejmě také odradilo mého přítele od toho, aby se k svým citům přiznal. Že je Alma do mého přítele zamilovaná, bylo nad slunce jasné. V tom přeháněl tak velice, že se mně snažil vyložit, co vše udělal pro to, aby její city v zárodku udusil.

Byl jsem rozčilen, styděl jsem se mu odporovat, tak nestydatý mi připadal. Po delším zápase jsem vybuchl.

„Když chce někdo city nějakého děvčete zadusit hned v zárodku, pak s ní celý večer neprovádí v salónu

kouzla, pak ji nedrží celé hodiny za ruku, pak ji neuvádí do vzrušení, za něhož to ubohé stvoření neví, kam by samo před sebou uteklo."

Usmíval se, vnitřně spokojený.

„Nekromante!" vykřikl jsem. „Mágu! Klingsore! Starý kouzelníku! Hypnotizére!" – A protože jsem byl v ráži: „Víte, že nesvedete jít s kýmkoliv pět minut po ulici, abyste na něho nezačal chrlit své lži!"

Očividně mu to zalichotilo. Smál se tiše do sklenky, kterou držel u úst, a zamumlal:

„Tak jako vy mne ještě nikdo neprohlédl."

Stiskl jsem rty. Před třemi dny mi prozradil, ačkoliv jsem se ho na to vůbec neptal, že je mu sedmadvacet; a na dalším rohu ulice, že jako gymnazista svedl dceru slavného básníka toho a toho. Dnes jsem se z rozhovoru s ním dozvěděl, že mu táhne na čtyřicítku a o dceři slavného básníka toho ví jeho žena víc než on. K čemu to fabulování? Se svými osmatřiceti lety toho stále ještě viděl a prožil desetkrát víc než jiní v padesáti. Oženil se v mládí, vedl pak v Americe život dobrodruha, táhl pod Buffalo Billem proti Siouxům, viděl kus Asie. Dostalo se mu bezvadného vzdělání, měl zdravé pojetí života. Proč se s tím nespokojil?

Díval se na mne úkosem, usmíval se, jako by čekal na další komplimenty.

„Kdybyste měl alespoň odvahu," řekl jsem, „jednat nemorálně. Pak by se dalo ještě vaše počínání docenit. Pak by tu zbývala úcta k přírodě, když už chybí úcta k člověku. – Pak by to děvče snad našlo pevnou půdu pod nohama, kterou teď ztrácí. Podruhé by se snad tak snadno nepoddala citům. – Nic než žvanění. Nic než komedie a póza. Abyste zahnal nudu, otrháváte lístky a berete děvčeti sílu kvést."

Nyní začal naříkat.

„Když je člověk ženatý. Když musí živit dvě děti. Když každé ušlechtilejší hnutí zadusí denní chlebařina."

Jeho námitky dávaly příliš smutné perspektivy našemu hovoru, než abych na ně přistoupil. Vrátili jsme se k Almě. Když pak štěrbinami žaluzií pronikalo do pokoje jitřní světlo, doprovodil jsem ho dolů.

Čtrnáct dní uplynulo, než jsem se znovu dostal na venkov. Opět byla neděle. Zahradní branku jsem našel zavřenou a už jsem se chtěl vydat na cestu zpátky, když z domu vystoupilo děvče, aby mně otevřelo. Nezmáčkl jsem správně kliku. Na chodbě se proti mně vyřítili kluci. Dovedli mě pod kvetoucí třešně v zahradě za domem. Byl dusivě parný březnový den. Jako by se nám nad hlavami stahovala první bouře.

Podivil jsem se, že kromě obou kluků nebylo nikoho vidět. Vyptával jsem se na tatínka. Tatínek se z cesty dosud nevrátil. Mamička vedla s mým přítelem v salónu dvě hodiny velmi rozčilenou debatu, kromě Almy tam nikoho nevpustili.

Nato mi spěchali sdělit, že Alma namalovala minulé noci příšerný obraz. Jeho námět byl: duch člověka ve spárech šílenství. Pracovala na něm až do šesti ráno a přišla k snídani víc mrtvá než živá. Oba gymnazisté mně právě líčili zděšení, které obraz vyvolal u mamá; vtom vyšla ze skleníku Alma, krásná jako kala, které chybí potřebná voda.

„Snad mně milostivá slečna dovolí, abych se na obraz podíval?"

„Ne! – Ten vy vidět nepotřebujete.“

„Když vás o to poprosím.“

„Jsem povinna vám obraz ukazovat?“

„Povinna ne. Byla by to laskavost, které bych si cenil.“

„Ale já k vám nechci být laskavá.“

Uvažoval jsem, zda mám vzít klobouk a jít. Jeden z bratrů se mě mezitím zeptal, jestli má hrůzostrašný obraz přinést. Poprosil jsem ho o to, a přitom jsem myslel na tu probdělou noc a snažil jsem se nezesměšnit. Vrhl se s povykem do domu a vrátil se s obrovskou kresbou uhlem.

Obraz mě překvapil svou smělostí. Odstoupil jsem na šest kroků. Viděl jsem dívku v bílé říze, s výraznou hlavou a zavřenýma očima, jak míří ke mně. Postava byla osvětlena shora; čelo, ramena, hruď a paže v ostrém světle, zatímco dolní polovina se ztrácela ve tmě. Při pohledu na honosné tvary jsem si řekl, že osmnáctileté děvče, nikterak emancipované, domácky vychované, může tak silně přehánět zřejmě jen pod vlivem vášně, která ji má v moci. Pochopil jsem matčino zděšení a vyslovil umělkyni svůj obdiv.

Napravo od hlavy postavy bylo možno v temnu rozeznat několik pitvorných ďábelských obličejů. Dvě dlouhé tenké ruce s drápy na prstech se natahovaly po dívčiných vlasech, vzdouvajících se v těžkých vlnách po obnažených ramenou. Klidný jistý krok náměsíčnice nenechával nejmenších pochyb o povaze citů, jimž vděčil obraz za svůj vznik. Ty city promlouvaly z každé čáry a zvláště z rozhodného a cílevědomého výrazu bytosti, ohrožené ve své dřímotě. Kompozice byla určitě srozumitelná na první pohled. Umělkyně polevila ve své vzpurnosti, když viděla, jaký dojem na mě její dílo udělalo.

Zahradní stůl byl prostřený a podávala se káva. Mezitím uběhla dobrá hodina, než se objevila mamá. Můj přítel šel se skloněnou hlavou za ní. Káva byla vychladlá. Mamá byla laskavost sama, jen o něco vzrušenější než obvykle. Pohádali se. Teď si podali ruce na usmířenou a se smíchem konstatovali, že se častovali hrubostmi.

„A vy,“ obrátila se ke mně, „vy také nejste tak nevinný, jak se děláte.“

Nerozuměl jsem.

„Ano, ano, nebyla bych se toho od vás nadála. To přiznávám.“

„Vysvětlete mi, prosím . . . “

Usmála se. Nemůže mluvit kvůli dětem. Pochopil jsem.

Vztáhl jsem její poznámku na jednu ze svých knih, kterou před ní tatíček zamkl a k níž se dostala, sotva odjel na cesty. Napřed se jí vůbec nelíbila, potom se jí velmi líbila a nyní ji pročítala už počtvrté, jak mě ujišťoval můj padesátiprocentní přítel. Pomyslel jsem si, že brát to pokárání vážně by znamenalo příliš nejapně lovit poklony.

Odpoledne proběhlo v naprostém smíru. Hrál se lawn-tenis. Děvčata skákala přes švihadla a pokaždé, jakmile jsem se začal bavit se slečnou Almou, přidružil se k nám můj přítel, vpadl mi do řeči, byl se mnou v každém ohledu názorově zajedno, zastoupil mě u ní. Konečně bylo cítit nastupující chlad a padlo rozhodnutí

jít k večeři. Když jsem vstoupil do jídelny, seděli všichni u stolu a já právě ještě zaslechl, jak můj přítel, naklo-něný k matce, prohlašuje:

„Přiznávám se, že mně při našem setkání napadlo, jestli snad nejste židovka."

„Ne, to jste na omylu. Mohu vás ujistit, mýlíte se. Nesnáším židy." Poté se je jala bezohledně tupit, uvá-děla příklady vydírání, pokrytectví, lichvy, vraždy dětí, nedostatku noblesy, nevděčnosti a rozhovor se stočil k otázce, zda byl Kristus žid, pohan nebo křesťan.

„Mami," vpadla do řeči náhle Alma s planoucíma očima, „ty máš přece nejmíň důvodů takhle mluvit o židech."

„Já? Jak to – "

„Ty, která máš mezi příbuznými tolik židů."

„Já že mám židy mezi příbuznými?"

„Tetu Almu. Tetu Auroru. Strýčka Pavla . . . "

„A ti že jsou židé? – Ti přece nejsou židé."

Mamá po ní vrhla zničující pohled.

„Pokřtění židé."

„Nu ano, to přece nejsou židé. Jsou přece pokřtění. Velmi tě prosím, milá Almo, abys vždy napřed přemýšlela, než něco řekneš." A obrátila se k mému příteli: „Víte, to také nepovažuji za správné, dát se pokřtít. Když už je člověk jednou žid, má mít odvahu hlásit se k tomu. – Vy jste přece jistě žid?"

„Ne, jsem Španěl."

Ve dvanáct jsme se zvedli k odchodu. Můj přítel měl s sebou obě své děti. Celé odpoledne se v zahradě tužily a nyní už tři hodiny ležely na divaně a spaly. Každý jsme vzali jedno do náruče. Takto obtíženi jsme

ještě chytli poslední vlak, když už se dával do pohybu, a jeli jsme zpátky do města.

Sotva jsme osaměli, začal mi vylévat srdce. – Se vším byl konec. Už k Almě nic necítil a Alma necítila nic k němu. To bylo dílo paní matky. Brutální rukou rozbořila nebe jejich čistých citů. – Nejdříve se musí vzpamatovat, aby si zjednal jasno, jak k tomu mohlo tak rychle dojít.

Alma, o tom nebylo pochyb, byla v domě jedinou osobou, která byla schopna hlubších citů. Byly chvíle, kdy ji považoval za larmoyantní onuci, dobrou k potupám, ale od toho upustil. Pochopil její neklidnou bytost. Její matka, s níž stále žila na válečné noze, byla nejlepší matka na světě, ještě lepší obchodnice, přitom hodná, opravdu hodná, ale ani stopy po nějakém hlubším porozumění. Pokud šlo o ušlechtilost ducha a vážnost v chápání života, nesahala dceři ani po kotníky a děvče cítilo, jak se jí matčino často nevkusné počínání téměř hnusí. Největší myslitelné protiklady byly v té rodině nuceny najít si modus vivendi; a to se jim nedařilo. Už jednou se Alma trávila sirkami, před třemi měsíci. Vypumpovali jí žaludek a zachránili jí život.

V pátek před osmi dny byli společně v cirkuse. Můj přítel šel s Almou a dětmi napřed: mamá hodlala přijít za nimi. Nechal pak děti v lóži a s Almou si našli na promenádě lavičku mezi palmami a kapradinami. Když se vrátili, obrátila se mamá na gymnazisty s přísným vyčítavým tónem: „Říkala jsem vám přece, že pána nemáte nechávat s Almou o samotě."

Pán na smrt zbledl, sevřel rty, třásl se po celém těle a ve dvě v noci, když šel spát, mu napadlo, že jediné

správné, co měl udělat, bylo ihned se odporoučet.

Byl přesvědčen, že kdyby se toho odvážil, Alma by se vrhla za ním. Neudělal to, Alma se za ním nevrhla, a mamá poté, co vypálila své střely, se chovala s takovou laskavostí, jaké se předtím od ní nikdy nenadál.

Dva dni nato si ho mamá, která vedla manželovy obchody za jeho nepřítomnosti s úžasnou obratností a činila tak z něho muže přímo záviděníhodného, objednala k sobě do kanceláře. Jednalo se o jakousi důležitou záležitost, v níž se prý nevyznala. Když se dostavil, zjistil, že není co radit, že není v čem být nápomocen, zato však že je vrchovatě co obdivovat. Zastihl ji v nervozitě, z níž mu hrůzou projížděl mráz po zádech, musel si však přiznat, že napomádovanost by se k obchodům, jaké ona vedla, nehodila. Nakonec ho poprosila, aby ji hypnotizoval. Vynaložil na to veškerou svou duševní energii, ale nepovedlo se mu to.

Potom spolu šli do restaurace, v níž měli na jídelním lístku ústřice. Po šestém tuctu mamá prohlásila, že mezi nimi byla jedna zkažená. Začala o tom spor s číšníkem, při němž číšník nepochodil. Odebrali se pak na nejbližší stanici, aby se dopravili domů. Mamá měla doma ještě nějakou práci, kterou musela do rána bezpodmínečně vyřídit, a potřebovala, aby jí při ní poradil.

Na stanici nebyly před jízdním řádem rozsvícené lucerny. Mamá volala rozsvěcovače luceren k zodpovědnosti; rozsvěcovač luceren vysvětlil, že to není jeho vina, že nedostal příkaz, aby zmíněné lucerny zapálil. Nato si dala zavolat přednostu stanice. Přednosta stanice nechal na sebe pět minut čekat. Když konečně přišel, vlak se právě rozjížděl. Mamá se obrátila na policii, která si v počtu tří mužů pyšně vykračovala po peróně; měla svůj lístek pro příslušný vlak v ruce a vlak musel na rozkaz policie zastavit. K tomu si dovolil mít přednosta stanice urážlivé projevy. Dala ho zadržet. Poté se oba usadili v kupé a jeli domů.

Doma na ně čekalo diner se sardelovými vejci, kotroptví paštikou a čerstvým chřestem. To byla ona práce, kterou musela do rána bezpodmínečně vyřídit.

Partie tohoto druhu se každodenně opakovaly. Denně dorazil telegram od mamá, adresovaný jeho ženě, s tím, ať panu manželovi dovolí, aby jí byl hodinku při práci nápomocný. Dělal jí společnost, užívali spolu radostí velkoměsta a ona mu řekla, že by se v Paříži nikdy nebyla odvážila tak neopatrně se všude ukazovat s pánem.

„Dále," řekl jsem.

„Dále? – V životě," pokračoval můj přítel, „jsem nenarazil na takové spojení bláznivě cikánské krve a pravé německé šosáckosti. Její zájem se upíná k dětem. Pracuje pro svého muže. Neodvážil bych se cokoliv si k ní dovolit. Ani jsem to nezkoušel. Svou předražděností, způsobem, jak se štve za obchodem, je mi nesnesitelná. Nemohl bych s tou ženou žít. Po osmi dnech by ze mne byl blázen. Také už blázen jsem. Považte, už čtrnáct dní jsem nešel jeden večer spát před druhou. Že bych dělal svou práci, o tom nemůže být řeči. Čeho si na té ženě cením a co na ní ctím, je, že je dobrá matka."

„To je každá kráva."

Můj přítel byl jinak sám ohromný cynik. Ale necítil se už být pánem situace. Čtrnáct dní se nedostal jediný

večer před druhou na lože. Nemohl se zastávat osoby, kterou se marně snažil hypnotizovat.

Nato jsem mu vyprávěl jednu historku.

Znal jsem v Mnichově osmdesátiletou dámu, která žila třicet let v Paříži. Jednou se přede mnou pozastavovala nad životem francouzské univerzitní mládeže, která marní svá nejlepší léta ve společnosti sirén. Abych něco namítl, řekl jsem, že pro pařížskou sirénu zůstává přece stále ještě nejvyšším ideálem, aby byla případně považována za slušnou ženu, zatímco – chtěl jsem říci, zatímco toto nelze tvrdit o německé siréně. Ale přerušila mě: zatímco pro slušnou německou ženu zůstává pořád nejvyšším ideálem, aby mohla být případně považována za sirénu.

Můj přítel mě poslouchal jen na půl ucha. Byl zaměstnán svými dětmi. Vlak zastavil. Zvedli jsme děti, ani oči přitom neotevřely, ze sedadel a vydali se, neboť můj přítel bydlel jen deset minut od stanice, každý s jedním dítětem v náručí na cestu k jeho bytu.

Protože bylo dávno po půlnoci a já měl ještě dvě hodiny chůze domů, prosil mě, abych u něho zůstal. Zavedl mě do svého ateliéru, kde jsme při ponuře červené záři odkapávající svíčky vypili ještě kalíšek likéru. Při tom jsme mluvili o Almě.

Byl všemu konec. Milovali se, jako se milují děti. Alma byla povaha dostatečně hluboká na to, aby si vážila takové shody. Její matka byla krásná žena; to se muselo chtěj nechtěj uznat. Před třemi dny mu zase poslala telegram, přirozeně adresovaný jeho paní, aby jí trochu pomohl při práci. Vrhl se tak jak byl do omnibusu, který se právě rozjížděl, a zastihl ji v kanceláři v plesové toaletě ze světle žlutého hedvábí, bohatě zdobené bílými krajkami. V obličeji byla lehce nalíčená. Měla dva lístky do divadla a prosila ho, aby jí dělal doprovod do Opery. Proč mu to prostě nenapsala. Nebyl na to připraven. Byl jen v převlečníku, bez glacé rukavic a byl by se předem musil dát oholit. Takhle ji doprovodil až do vestibulu a tam jí políbil ruku. Když se však na pátém schodu ještě jednou obrátila – hrozilo, že jí hermelín spadne z ramen, vlečka u jejích nohou pokrývala půl schodiště, natočení hlavy z poloprofilu odhalovalo linii krku z té nejvýhodnější strany – tu si musil přiznat, že on sám neviděl v Americe, ve Filadelfii, obraz tak dokonalého vkusu, tak vznešené krásy.

Dnes odpoledne, právě když jsem stál před domem a nemohl otevřít zahradní branku, se mu ukázala v celé své všednosti. Mluvili zrovna o mně. Viděl mě z okna, jak stojím venku. Obviňovala ho, že zneužil dceřinu důvěru, podsouvala mu ty nejnižší úmysly, a vyjadřovala se přitom tak triviálně, že cítil, jak se v něm probouzí zvíře. Dovedla to nyní přesně až tam, že k děvčeti už nic necítil, jedině politování nad tím, že situace chytřeji nevyužil. Teď bylo po všem. Mamá na něm vymámila čestné slovo, že s flirtováním mezi ním a Almou je konec.

„Co jste přitom mluvili o mně?“

„Právě vy jste to byl, kvůli komu bomba vybouchla.“

„Já?“

„Bez vlastního zavinění, přirozeně. Jen úplně nepřímo.“

„Ale jak?“

„Jak? – Nechte mě přemýšlet. – Včera večer byla

Alma se svou sestrou na čaji u mé ženy. Bylo to tak. A moje žena jí musela říci něco takového, co ženy říkávají, že nepřijdu ani jednu noc domů, že už to déle nemůže snášet, že je večer co večer s dětmi sama a – a . . . "

„A?"

„A vy jste jí jistě také říkal, že věc je vážnější, než jste si myslel."

„Kdy jsem to měl říci?"

„Když jste byl tenkrát u nás na večeři. O nic nejde. Tlachání při čaji. Alma by se o tom přirozeně nezmínila ani slovem. Ale ta malá neměla samozřejmě nic naléhavějšího na práci, než to za tepla donést své paní matce. Té to přirozeně přišlo jako na zavolanou. Víte, ona je žena, která se nepovažuje za fashionabel, když nemá v salóně drama. Tak došlo dnes vaší vinou ke katastrofě. Alma nešla tu noc z rozčilení ani spát. Častovali jsme se hrubostmi. Matka mi vyčetla, že jsem v dítěti vzbudil city; namítl jsem jí, že kdybych to nebyl já, byl by to někdo jiný; její dcera by se byla zamilovala do každého."

Považoval jsem za úplně nemístné, abych probíral se svým padesátiprocentním přítelem svou vinu. Naopak bylo pro mě hotovou věcí, že paní matce zítra ráno písemně vysvětlím v několika slovech svou roli v jejím dramatu. Jedno mi bylo v tom okamžiku jasné.

„Pak se ta káravá poznámka, které se mi dostalo jako pozdravu, netýkala mé knihy?"

„Bůh uchovej. Nebuďte domýšlivý."

„Nýbrž vašeho milkování?"

„Přirozeně, že se týkala mne, a kdybyste si byl trochu pozorněji prohlédl Ducha člověka ve spárech šílenství, byl byste rozpoznal v jedné z ďábelských masek svůj portrét. Hned jsem matce řekl: je to to nejlepší, co vaše dcera kdy udělala. Ona to přirozeně považovala za šílené. Podívejte," pokračoval oživeně, „to mně na té dívce imponuje. Je to rozená umělkyně, která probdí celou noc u štaflí, aby se zbavila mučivých pocitů tím, že je umělecky zpředmětní."

Láhev byla prázdná. Přítel přisunul chaise longue, jež byla na spadnutí, ke stěně a sundal se zdi přikrývku, kterou mu vyšila vévodkyně z Galiera. Dessin prý není zrovna vkusný, ale drží teplo. Nato mě předal do opatrování dobrým duchům a opustil mě.

Moc útulné to tam nebylo. Hledal jsem mezi rámy, které stály přes sebe opřené o stěnu, co by inspirovalo mou fantazii. Nenašel jsem nic; mlhavé vidiny, reminiscence z děl velkých mistrů, zde Böcklin, tam Gabriel Max, dva kroky dále Michelangelo, všechno co možná amerikánské, malováno přímo s ohledem na kupce, jarmareční artikl vypočítaný na publikum, které všechno vidělo a ničemu se z toho nenaučilo. Před jednou Astartou s šílenými kadeřemi, beztvarýma rukama a nohama jsem cítil pokušení vyříznout z ní jako Shylock kus masa, abych jej nazítří předložil někomu k dobrozdání. Asi by znělo, že to je piják nebo kus starého sýra.

Pak jsem si položil otázku, zda jsem se doopravdy octl v té místnosti, v níž mě můj přítel přijal, když jsem se přišel podívat na jeho ateliér. Vyšel jsem na chodbu a stiskl kliku u nejbližších dveří, které jsem bez hluku otevřel.

Byl jsem v jiném ateliéru. Na stojanu se vyjímal obraz v pronikavých barvách, anglický výjev z trhu, v popředí tři uličníci v širokých kloboucích s měkkou střechou, všichni tři se silným stínem v obličeji. Nehledě na to bylo možné rozeznat každý rys fyziognomie. Obraz byl podepsán Ben Johnson.

Tu místnost jsem znal. Zde mi můj přítel ukazoval své práce. Potkal jsem ho o dva domy dále u starého malíře zvířat, v jehož ateliéru právě dokončoval podle fantazie obrovský západ slunce v Benátkách. Přestěhoval se, nebo měl ve zvyku být vždy na třech místech najednou?

Všechno kolem mne bylo signováno Ben Johnson. Ateliér nesporně patřil Benu Johnsonovi. Vrátil jsem se, podepřel jsem padací chaise-longue proutěným křeslem, přetáhl jsem si přikrývku vévodkyně z Galiera až na prsa a v duchu koncipoval lístek, který musím ráno, až se vrátím domů, napsat paní matince.

Vážená paní,

onoho večera, kterého jsem byl u našeho přítele poprvé a jedinkrát na večeři, jsem řekl jen to, co by byl musel na mém místě říci každý slušný člověk. Manželka našeho přítele si mně stěžovala, že už čtyři dny neslyší mluvit o ničem jiném než o zmíněné dámě. Namítl jsem jí, že věc pokládá za závažnější než je. Náš přítel, který nemluvil o ničem jiném než o zmíněné dámě, si zamanul vysvětlovat nám, že jeho city nejsou láska. Upozornil jsem ho na to, že má osobnosti, která na něho zapůsobila tak silným dojmem, učinit také zadost a nazvat věci pravým jménem. Račte si nadto, milostivá paní, povšimnout absurdity, jako by v pomě-rech, za nichž se čtyři dny o ničem jiném nemluví, mohly oba mé výroky poskytnout motiv k tomu, že se manželka našeho přítele na dotyčnou dámu obrátila.

S uctivým pozdravem

Váš – atd. –

Má chaise-longue byla z rákosu a měla měkké čalounění. Spal jsem tak, jako se spí na prknech, už v osm hodin přišel můj přítel, aby mě odvedl na snídani.Mělo mě napadnout, jak podivné je, že mne nevzal na snídani k sobě domů. Vedl mě o dva domy dále k starému malíři zvířat. Poté se poroučel, nasnídá se doma a za hodinu je zpátky.

Starý malíř zvířat byl vzácný člověk. Maloval ve svém životě jen zvířata a dvacet let už nemaloval ani ty. S jistým počtem žen měl pět dcer ve věku od čtrnácti do šestnácti, pečoval o jejich výchovu a každou neděli sedávalo v ateliéru všech pět v kruhu kolem něho. Četl mou knihu o životě dětí a plakal nad ní, jak mě můj padesátiprocentní přítel ujišťoval. Ze svého obrovského ateliéru oddělil dřevěnou přepážkou třetinu, v níž dole stála postel, o poschodí výše pak byla místnost, zpola kuchyně, zpola jídelna a v ní si vařil. Před deseti léty prasklo dole v ložnici vodovodní potrubí. Od té doby tam bylo příliš vlhko a on spal v zimě v létě na tureckém divaně, který stál u velkého ateliérového okna.

Ranní slunce, které sem proudilo oknem ve střeše, ozařovalo hořejší pokoj tím nejteplejším světlem, jaké jsem za celá léta viděl. „Teď vám ukážu, jak dělám omeletu.“ Potřeboval k tomu dobrou půlhodinku, byla však lahodná. Přitom mně vyprávěl o starém Darwi-

novi, pro kterého svého času v Londýně hodně pracoval. Napadlo mě, že by snad přece bylo lepší dopis nepsat a vyložit paní matince při nejbližší návštěvě své názory ústně.

Omeleta nebyla ještě docela hotová, když se můj přítel vrátil. Přisedl si k nám na dobu, co jsme jedli. Nato jsme si všichni tři zapálili čibuk, sešli dolů do zahrady, obstoupili malé akvárium, v němž starý malíř zvířat choval mloky, ropuchy, slepýše a vážky, od doby, co už zvířata nemaloval, se horlivě zabýval přirozeným výběrem. Darwinovy spisy znal nazpaměť a jemu samotnému se poštěstil chov některých originálních druhů ze světa zvířat a rostlin.

„Můj přítel mi vyprávěl," řekl jsem, „že jste dosáhl určitých výsledků v křížení kachny a králíka."

Myslel si, že si z jeho pokusů dělám blázny. Pták a čtvernožec; Bůh nás opatruj. Natura non facit saltus. Můj přítel rozpačitě cumlal dýmku, polykal hustý oblak dýmu a převedl hovor na hypotetické předpotopní přechodné tvory mezi člověkem a orangutanem.

Poděkoval jsem se za pohostinnost, které se mi dostalo, nasedl do omnibusu. Parný polední vzduch se chvěl mezi nekončícími stěnami ulic jako zalehlá ozvěna. Pomyslel jsem si: jaké horko teprve musí být u mne doma, v pátém poschodí, pod olověnými střechami. Řekl jsem si, myslí-li paní mamá tak jako já, pak mi jen poděkuje za to, že se ještě také já nemíchám do evolucí, kvasících v lůně její rodiny. To byl psychologický omyl. Můj přítel mi přece už řekl, že se pokládá za dámu velkého světa, jen když má ve svém salónu drama.

Minulo osm dní, než jsem ho zas uviděl. Přišel za deštivého odpoledne, a protože jsem neměl doma nic k pití, šli jsme spolu do kavárny. Byl jako vždy v živém vzrušení a mluvil o Almě nadšeněji než kdy jindy. Od naší poslední návštěvy žila s matkou v nezastíraném sporu. On sám žil s matkou rovněž v otevřeném sporu. Neměl možnosti stýkat se s Almou, ačkoliv každý den jezdil za město. V domě žili rozděleni na právě tolik nepřátelských táborů, kolik osob bylo přítomných, nikdo na druhého přes stůl nepohlédl a neřekl mu ani dobrý den, ani dobrý večer. Přitom se každého dne čekalo na návrat pana tatíčka, který si to nenechá ujít a příšerně je sjede. Alma byla jeho miláček. Alma se ho bude dovolávat jako soudce mezi sebou a matkou a, i když on sám byl docela pod pantoflem, nevyhne se tomu, že bude muset celý dům postavit před svou soudnou stolici, určit viníka a rozdrtit ho.

„Měl byste být ostatně přece jen trochu opatrnější na to, co říkáte," pošeptal mi ještě, když jsme se rozcházeli.

Psát jsem nyní už nemohl. To by bylo přirozené ještě před osmi dny. Ale dnes – je to hrnec, řekl jsem si, když jsem o tom podrobněji uvažoval, v němž míchalo čtyři až pět osob s co největším myslitelným potěšením, aby někomu tuhle polévku zavařily. A když dojde na ochutnávání, pak nakonec já – Člověk je přece ochoten kát se tam, kde zhřešil. Ostatně se to nestává. Člověk je na to přece příliš starý. Ale být potahován k zodpovědnosti tam, kde člověk sobě i soudci musí nadobro přiznat svou dětskou nevinu – Můj přítel mně cosi takového říkal o Galeottovi. To nebylo z jeho hlavy, třebaže byl Španěl. To pocházelo od paní matinky. Kleveta, která

nakonec dojde tak daleko, že se z hanebných výmyslů stane skutečnost. Cítil jsem, že „Galeotto“ byl šit na mě – k ďasu, to nebyla jen do nebe volající nespravedlnost. To byla především blamáž.

Musil jsem myslit na důležitější věci. Krátce před odjezdem pana otce jsem s ním měl kontraverzi o Guy de Maupassantovi. Tenkrát mě žádal, abych mu svůj soud o Petru a Janovi poslal písemně. Nyní jsem připravoval sérii článků o moderním tanci, a protože jeho list měl zlaté dno, bylo pro mě přijetí článků otázkou značně důležitou.

Prosil jsem domácí, aby mě vzbudila v devět, a kdyby přišel dopis, aby mně ho ihned přinesla nahoru. Protože se s panem otcem mohlo mluvit jen v neděli, odeslal jsem mu své články poštou.

V osm hodin mě domácí vzbudila a položila mi dopis na krb. Chtěl jsem ho ihned otevřít, rozhodl jsem se však, že se nejprv obléknu. Záměrně jsem svou toaletu poněkud protáhl a vlasy jsem si kartáčoval s větší péčí než obvykle. Když jsem pak v úplném blahu seděl u své čokolády, četl jsem tento billet:

Veleváženy pane,

Vaší laskavé spolupráce rozhodně nemám zapotřebí. Zároveň je mi ctí Vám sdělit, že jsem odvolal, neboť má paní cestuje do Karlových Varů, své nedělní přijímací dny.

S nejuctivějším pozdravem

Váš velmi oddaný atd.

Rozdrtil mě.

Můj padesátiprocentní přítel se u mě víckrát neukázal.

„Připouštím, že je možné dobýt každou dívku, bez výjimky. Ale není to vždycky lehké. Nejdůležitější je zvolit správnou cestu.“

Ostatní pánové z důvěrného kroužku přátel poslouchali v napjatém očekávání.

„Bylo to patnáctého července roku 18..,“ pokračoval onen pán, „zašel jsem k večeru k tetě Matyldě, a uslyšel od ní, že předešlého dne se vrátila z Bruselu její dcera Melánie. Povídali jsme si sotva čtvrthodinku, když sebevědomým krokem vstoupila do pokoje Melánie s lehkým ruměncem na tváři, ale nijak překvapena mou přítomností. Od té doby, co jsem ji neviděl, neobyčejně získala na půvabech těla. Její pás zůstal štíhlý, právě tak ramena, ale její kyčle mě svými vznosnými křivkami přímo udeřily do očí a tvary jejího živůtku ještě víc. Podala mi pružnou malou ruku s výrazem netušené důstojnosti a chladným úsměvem na rtech. Pak si sedla na úzký taburet, na němž seděla jako na bidýlku, a měřila si mne pohledy, které ve mně vyvolávaly pocit, že jsem provrtáván malorážkovými kuličkami. Sklopil jsem oči a adresoval své poznámky o Bruselu a velkoměstech vůbec téměř výhradně tetě Matyldě, která mne po přibližně dalších deseti minutách dřívějšího tlachání nechala se svou dcerou samotného.

‚Pane doktore, co by se stalo, kdybychom se spolu

trochu prošli po zahradě?' zeptala se mne Melánie, aby nějak překlenula trapné mlčení, které mezi námi zavládlo poté, co nás teta Matylda opustila. Nabídl jsem jí rámě a odvedl ji do zahrady, kde bylo tma jako v pytli. V obavě, že naběhneme na strom nebo se zapleteme do ostružinových keřů, jsem škrtal na každém třetím kroku zápalkou, až mi má sestřenka jakýmsi neopatrným gestem vyrazila krabičku z ruky a vzápětí mne zatáhla do jednoho z loubí, která z obou stran vroubila cestu.

Když jsme se s jistými komplikacemi po hmatu usadili na široké dřevěné lavičce, vzala mou ruku do své, nahnula se horní částí těla přese mne, takže měla rty těsně u mé tváře a já jsem cítil její dech, a zeptala se mne, na co myslím. ‚Na starořecké nápisy na památkách v západní Malé Asii,' odpověděl jsem a ona opáčila, že mám v hlase silně zvýrazněný smyslný tón. Vzdor tomu jsem jí začal vysvětlovat, že starořečtina, i když není žádný prajazyk, nýbrž veskrze jazyk kulturní, přece jenom závažným způsobem ovlivnila naše moderní jazyky, zejména ten jazyk, kterým hovoříme, neboť na nás bez přestání po staletí působí v podobě starořeckých nápisů, jimiž se hemží historické památky. Takhle jsme se ještě nějakou chvíli bavili, pak mi přeběhlo po zádech lehké zamrazení a já zavedl Melánii, v obavě, že bychom se oba mohli nachladit, zpátky do pokoje.

V následujících dnech jsem se tou dívkou zabýval v myšlenkách víc, než bych byl čekal, a nakonec, když mi pomyšlení na její luzně modelované tělo nedopřávalo chvíli klidu, jsem se rozhodl, že ji dobudu.

O tři dny později jsem se s ní opět setkal u tety Matyldy. Byly tři hodiny odpoledne a teta spala. Věděl jsem předem, že násilným tlakem nebo urputností bych vyvolal jenom znechucené rozhořčení: musel jsem tedy být opatrný. Melánie byla oblečena tak nalehko, jak jen dívka v horkém létě může být, měla na sobě lehounké světle zelené hedvábí, a to tak široké, že se kolem jejího těla třepetalo jako noční košile. Tento šat držel na ramenou jenom díky dvěma úzkým proužkům. Rozložila se na lehátkovém křesle a vybídla mne, abych se posadil u jejích nohou. Pak si rozepnula dva nejhořejší háčky, aby, jak se vyjádřila, mohla volněji dýchat. Zdálo se, že vskutku velice trpí vedrem, neboť její tváře byly výrazně ruměné, a nevydržela ani minutu ležet klidně.

Pokoušel jsem se o všechno, co je v lidských silách. Zavedl jsem řeč na Kleopatru, na jaro, na taneční dýchánky, aniž jsem z dívky vylákal víc než němý a jaksi shovívavý úsměv. Nakonec jsem vzal dokonce do ruky pantoflík, který jí náhodou sjel z nožky, a přiložil jsem si jej ke rtům. Melánie mi přitom šimrala svou nožkou napřed dlaně a nakonec i bradu. Ach, kdybych byl jen tušil, jakým orkánem ve mně zabouří a vzplanou vášně! Ale ona tu ležela tak důvěřivě, jako by měla vedle sebe novorozeně. Její rty se pootevíraly a zase zavíraly, chvílemi bylo vidět mezi jejími běloskvoucími zuby růžovou špičku jazyka, ale nikde ani stopy porozumění pro moji taktiku. Na mém úzkém sedátku mi začalo být asi tak jako Napoleonovi na Svaté Heleně. A když jsem tu rozkošnou ženu po dvou hodinách marně vynaloženého milostného úsilí opouštěl, ptal jsem se bezútěšně a poraženecky sám sebe, jak může příroda vytvořit

takovou bytost, aniž jí vdechla alespoň nepatrnou jiskřičku lidského pochopení.

Na druhý den mne zaskočila nenadálou otázkou, zda už jsem někdy miloval. Úplně jsem přestavěl svůj bitevní plán, a nebyl jsem si jist, mám-li odpovědět ano, nebo ne. Umínil jsem si, že se na ni vůbec nebudu dívat a urazím tímto způsobem její ješitnost, abych ji přiměl k jisté pokoře, a sebe učinil žádoucnějším. Teta Matylda si vyjela do jakési kavárenské společnosti. Vyhledali jsme nejchladnější místo celého domu a octli se v malém okrouhlém, do výšky klenutém zahradním salónku, v němž kromě starého rudého sametového divanu bylo místo právě jen pro širokou vějířovitou palmu. Tady, uzavřen před světem, jsem jí vypravoval svůj román. Nikdy v životě jsem neměl pozornější posluchačku. Když jsem se ve svém vyprávění dostal ke katastrofě, jak mi upláchla dívka, kterou jsem z celého srdce miloval, do Ameriky s jistým obchodním cestujícím, proběhlo jejím tělem tiché zachvění. Spatřil jsem v jejích očích svou tehdejší bolest jako odraženou v zrcadle. Začal jsem doufat, že jsem se ve svých úsudcích o ní zmýlil. V tom okamžiku se stalo něco naprosto nevídaného. V jistém rozrušení přitiskla zřejmě koleno příliš silně k hraně divanu. Přezka jejího podvazku vyskočila a podvazek spadl na zem. Zdvihl jsem jej a podal Melánii. Následovalo dost dlouhé mlčení. Potom, aniž se přede mnou ostýchala, vyhrnula si šaty hezký kus nahoru a připevnila si znovu podvazek pod kolenem. Měla hedvábné punčošky. Nebýt toho, že jsem byl v myšlenkách u své první lásky, kdoví kam až by mne její bezelstnost zavlekla. Ale ani pak jsem

zůstal pánem svých smyslů. Naklonil jsem se nad její
hlavou kučeravou hlavou a vdechl jí na bílé čelo
obřek. A pak jsem ucítil, jak mne svým malým prstí-
em tlačí zpátky. V jejím pohledu se objevilo cosi jako
chý úlek. Na rty se jí jistojistě dral výkřik, který jen
námahou zadržela. Stiskl jsem si hlavu dlaněmi a jako
šílený jsem se vyřítil z domu. Je pro mne poměrně
velmi těžké psát s chladnou krví o údobí, které následo-
valo po těchto událostech. To údobí nakonec vyústilo
do nejtrýznivějšího duševního zápasu, jaký jsem kdy
prožil a jaký bych v životě nechtěl zažít podruhé ani za
nápisy z celých Athén.

Když jsem se sdostatek přesvědčil o tom, že všechna
má diplomacie a strategické umění v případě této
dívenky utrpěly naprostý krach, rozhodl jsem se, že na
ni musím zapomenout a že svou dobrou starou tetu
Matyldu po dobu jejího pobytu už nenavštívím. Bohu-
žel se mi to nezdařilo, a tak jsem tedy začal svým
frivolním tužbám, které mne svedly k tomu, abych tu
nádhernou ženu bez srdce v potu tváře dobýval, prchat
do pochybných společností. Hledal jsem rozptýlení
v kavárnách a pivních putykách, často jsem tam vysedá-
val až do půlnoci ve společnosti nastávajících umělců,
kterým už na tomto světě nebylo nic svaté, z nichž
každý měl deset až dvacet ‚přítelkyň srdce', od nichž
bylo možno se za jedinou noc naučit víc, než se naučí
muž ze spořádaných poměrů za patnáct let manželství.
Po několika dnech mne to přece jen znovu táhlo na
tetin statek, jako bych měl na krku smyčku. Melánie
mne přijala v salóně, nebo mne, abych se vyjádřil
přesněji, vlastně nepřijala. Seděla u okna a vyšívala.

Neuznala mne ani za hodna povšimnutí a pohledy, které vrhala ven oknem, byly tak podrážděné, tak nedůtklivé, tak málo přátelské, že jsem litoval půvabnou krajinu málem ještě víc než sebe samého. Pak mne přece jenom požádala, abych jí citoval ještě nějaké starořecké nápisy. Prohledával jsem svou hlavu jako prohledáváme starou truhlu, ale celá moje učenost jako by se vypařila. Cítil jsem se natolik zahanbený, že jsem popadl klobouk a šel domů.

Když jsem přišel znovu, zastihl jsem ji pohromadě s tetou Matyldou. Už několik dní jsem nebyl schopen pořádně spát. Poprosil jsem Melánii, aby šla se mnou do zahrady, do tisového nebo jasmínového loubí, ale řekla mi, že je tam na ni moc tma: bála se, že kdyby tam šla v mém doprovodu, mohla by prý narazit hlavou na kmen. Byl jsem zdrcen. Tři dny a tři noci jsem běhal ulicemi s pocitem, jako by mé srdce opracovával kovářský perlík. Viděl jsem zeleně, modře a rudě. Lidé, kteří mne potkávali, se mi vyhýbali obloukem. Kdo mi znenadání nahlédl pod střechu klobouku, musel se zhrozit; i šaty mi plandaly na těle, jako bych je právě koupil od podomního vetešníka. Během týdne jsem zhubl o dvě kila.

V neděli jsem se vlekl ještě jednou, víc mrtvý než živý, za město a zastihl jsem tetu Matyldu samotnou. Když mi otevřela, sáhl jsem bezděčně po opěradle židle. Oznámila mi, že Melánie je ve městě u přítelkyně. Pak jsem bavil celou hodinu dětinskou starou dámu vousatými anekdotami, což jsem dříve dělával s potěšením, ale nyní prožíval jako galeje. Když jsem se rozloučil a odcházel, strčil jsem ve vestibulu domovní

...ič do své kapsy. Sám jsem nevěděl proč. Počínaje ...nto okamžikem nebyl jsem schopen si uvědomit už ...bec nic, co jsem dělal, ‚jak' to dělám a ‚proč' to ...lám. Proměnil jsem se v náměsíčníka. Krátce před ...lnocí jsem procitl před domovními vraty tetina ven...kovského sídla, aniž jsem měl tušení, jak jsem se tam ...dostal. O hodinu později jsem procitl znovu a stál jsem ...pořád na tomtéž místě. Bylo mi, jako by stál někdo za ...mnou a strkal mě nepřetržitě do zad.

Nakonec jsem se odhodlal vrata otevřít, nahmatal jsem potmě schodiště a zaklepal na dveře jejího pokojíku, aniž jsem si uvědomoval nebezpečí, kterému se při tom vystavuji.

‚Kdo je tam?' slyšel jsem její hlas.

‚To jsem já!' Podlamovala se pode mnou kolena.

Žádná odpověď.

Úpěnlivě jsem prosil, zapřísahal ji, nepouštěl jsem kliku dveří z ruky, ale odpovědí bylo jenom ticho. Tak jsem prostál pět dlouhých hodin, až začalo být na schodišti světlo. Pak jsem se proplížil zahradou, došel domů a strávil den v pochmurných úvahách. Tělesné potřeby, jídlo, pití, spaní pro mne přestaly existovat. Následující noci se celá scéna opakovala, jenom s tím rozdílem, že jsem během oněch pěti hodin plakal a kňučel jako batole.

To mi nebránilo, abych třetí noci stál znovu za jejími dveřmi. Existovala pro mne pouze dvě východiska: dostat se k ní, nebo zemřít. Kdo popíše můj úžas v okamžiku, kdy dveře povolily tlaku mé ruky. Byla to čistá náhoda, protože sotva jsem vstoupil, dívka se prudce vzpřímila a šeptem, leč s naprosto rozhořčenou

přísností mi poručila, abych opustil její pokoj. Zbývalo mi překonat poslední a největší překážku, její dívčí hrdost. Divil jsem se jenom tomu, že nezačala na celé hrdlo křičet o pomoc. O to netajeněji dala výraz svému zděšení a zhnusení. Vyspílala mi do nestydáků, padouchů a hanebných zpustlíků. Nadarmo: proti ní stála odvaha zoufalce. Nemusel jsem říct už jediné slovo. Její tělesné síly, ať si byla sebekrásnější, na mou sílu nestačily. Byl jsem vítězem.

A proto vám, drazí kamarádi, říkám: není vyloučeno, že je možné dobýt každou dívku, ale není to zdaleka lehké. Nejdůležitější je, abychom zvolili správnou cestu."

„Vyzkoušel jste tu cestu ještě pak častěji?" zeptal se jeden z pánů.

„Ne. Neudělal jsem to ani v tomto prvním případě z frivolnosti, nýbrž ze zájmu o psychiku a psychologii. A protože jsem muž s mravními zásadami, podařilo se mi později získat její náklonnost do té míry, že se dala, částečně z důvodů ryze rozumových, částečně mým něžným lichocením, pohnout k tomu, aby se stala mou ženou."

BELLA

(Psí historie)

V kostele svatého Ludvíka se s velkou pompou konala svatba. Předjelo dvacet ekvipáží, nevěstiny šaty stály čtyři sta marek. Ženich byl pravý hrabě a neměl na hlavě už jediný vlas, jeho nastávajícího tchána odhadovali na pět miliónů; sešlo se obrovské množství lidí, koukat se na ten lesk a nádheru. Při takové události nesměla má bytná chybět.

Bývala v mládí krejčovou u Správy garderóby Jejího Majestátu, královny Hannoverské. Pronajímala své pokoje v Adalbertově ulici. Byt ležel v přízemí a proti nám, jen přes chodbu se schodištěm, bydlela vznešená spisovatelka pro mládež, jistá slečna von Sanden, která měla u sebe na bytě rovněž pána, jenomže jednoho, a ten se zřídka dával vidět. O tom podnájemníkovi šla fáma, že spisuje rytířské tragédie o dvaceti i vícero dějstvích. Spisovatelka pro mládež vyprávěla každému, kdo jí popřál sluchu, že je to pokrevní synovec, ale její vlastní kuchařka ten příbuzenský vztah popírala, tvrdila, že jde jen o výmysl k zakrytí důvěrného poměru, který spolu mají.

Na cestě k oddavkám v kostele svatého Ludvíka doprovázel mou bytnou tvor, o němž věřila, že ji jediný na tomto světě upřímně a věrně miluje. Byla to nestydatá malá bílá špiclice Bella. Oddavky proběhly k zadostiučinění všech přihlížejících podle plánu a Belle se

v jejich průběhu dostalo upřímně míněné milostné nabídky od roztomilého malého sněhobílého pinčla, který se k slavnostnímu aktu dostavil v doprovodu panské z Georgovy ulice.

Bella nejprve rozhořčeně odmítala dotěrnost malého kavalíra, ale potom v něm přesto našla zalíbení, zřejmě díky jeho duchaplné zábavě plné sršícího vtipu, a začala s ním koketovat oním bezostyšným způsobem, jaký jsme již všichni od dam zakusili a který nám připravil četná krutá zklamání. Tím donutila Flockiho, tak se zbožňovatel jmenoval, že se odvážil Bellu a její paní po skončeném obřadu důvěřivě, se srdcem plným nejsladšího očekávání sledovat až k jejímu bytu do Adalbertovy ulice. Sotva však všichni tři vešli do chodby, napadla Bella malého hříšníka jako zuřivý dravec a byla by jej jistotně smrtelně pokousala, nebýt toho, že se do věci vložila má bytná a při ukončila. Stáhla se s Bellou do svého bytu a malý Flocki zůstal sám a mohl přemýšlet o ženské falši.

Odpoledne ve tři hodiny se vypravila má bytná na nákupy. Když vyšla z bytu, našla Flockiho, jak sedí v slzách před dveřmi na chodbě. Řekla mu, že by neměl brát věc tak vážně a ať jde klidně domů; ale on jejím slovům ani trochu nerozuměl. Jen zkormouceně svěsil hlavu. Když se za tři hodiny vracela domů, Flocki stále ještě seděl na starém místě. Jakmile však otevřela dveře na chodbu, vyrazila Bella s pronikavým štěkotem a znovu se na nebožáka vrhla. Kopanci byla zahnána zpět do bytu. V noci ve tři hodiny jsme se vraceli se sousedem podnájemníkem z naší hospody domů, zabráni do filozofické diskuse. V jasném měsíčním světle

sme viděli Flockiho, jak bloudí sem a tam po ulici, pod oknem své zbožňované. V každém případě spala v téže době Bella tím nejklidnějším spánkem v měkkých polštářích u nohou své velitelky.

V příštích osmi dnech seděl malý Flocki denně od devíti hodin ráno až do západu slunce v naší domovní chodbě, rytíř Toggenburg, který už ani nemůže být věrnější, a nyl, upíraje oči na zavřené dveře. Třetího dne se v polední době objevila hezká panská z Georgovy ulice s bílou čelenkou ve vlasech, aby ho odvedla k jeho pánům. Vidím ho ještě, jak klusá dvacet kroků za dívkou, která mu přísně domlouvá, aby s ní šel, zatímco on sám neustále vrhá toužebné pohledy zpátky k hrobu svého duševního klidu.

Naše bytná nebyla bytostí citově chudou a ani tak docela bez všeho porozumění, jak staré panny obvykle bývají, na to měla až příliš pánů na bytě a její páni na bytě měli za sebou až příliš poměrů. A tak jednoho dne začala Belle mateřsky domlouvat a dovolávala se, když už ne citu, tak alespoň soucitu a milosrdnosti. Poté otevřela dveře na chodbu a vpustila dovnitř Flockiho. Bella mu dovolila, aby se k ní přiblížil, a klidně vyčkávala, až toužebně natáhne čumák; pak ho zuřivě rafla za hrdlo a téměř by ho už zas byla zakousla. Ve snaze zabránit tomu neštěstí chytla ji má bytná za hlavu a držela ji tak pevně, že se nemohla hnout. A teď přijde okamžik, v němž jsem u malého Flockiho objevil ono mravní cítění, na něž jsme my, lidé, když se u nás opravdu projeví, tak neskonale hrdí, a které bychom žádnému jinému spolutvoru na zemi nepřiznali. Bella byla nadobro bezbranná; ale Flocki nebyl žádný Gia-

nettino Doria, nebyl zvíře, jakých mezi lidmi je tolik; dalek toho, aby z té věci těžil, plaše ucouvl a díval se pohledy plnými nekonečné melancholie hned na mě, hned na bytnou. A když pak ta dobračka svou Bellu několikrát pleskla, aby ji vyplatila za její nelidskost, tu se Flocki pln mravního rozhořčení rozzlobil a štěkal, aby svou milovanou hájil s tak velkodušným patosem, že by si ho mohl vzít za vzor každý mladistvý představitel hrdinů.

Pokus o smíření úplně ztroskotal; ale již příštího rána došlo k události, která ukončila všechny další Flockiho námluvy. Spisovatelka pro mládež slečna von Sanden, která měla se svým fingovaným synovcem byt naproti, si stěžovala u mé bytné, že malý bílý pinčl znečišťuje chodbu. Má bytná jí odpověděla, že jí pes nepatří a že tedy není odpovědná za jeho nezpůsoby. Nato dala však spisovatelka pro mládež k lepšímu to, že sem pinčl denně dochází jen kvůli fence, která jí patří. Má bytná namítla, že na tom nemá vinu ani ona, ani její Bella. Nato padalo jedno slovo za druhým, rozpoutal se krajně vzrušený spor, který má bytná nakonec uzavřela nehoráznou výčitkou: „Vidíte třísku v oku bližního a nevidíte břevno ve svém vlastním!“ – Spisovatelka vzteky ztratila řeč. Oko bližního, to mohlo znamenat jedině Bellu a tříska v něm jen Flockiho a břevno ve vlastním oku se mohlo vztahovat jedině na jejího vlastního, dramata produkujícího synovce. Ihned tedy sáhla k peru a napsala čtyřstránkový dopis panu domácímu. Má bytná, která to zřejmě předvídala, si nasadila klobouk, hodila na sebe plášť a sama se s Bellou odebrala k panu domácímu.

Téhož dne večer se pak majitel domu, břichatý řeznický mistr, objevil osobně a vyhlásil tento rozsudek:

Za prvé se co nejpřísněji zapovídá cizímu psu přístup do domu. Nepřiměje-li se k tomu, aby ode dneška do čtrnácti dní ustal se svými návštěvami, pak se musí má bytná své Belly zbavit, – „neboť můj dům,“ řekl řeznický mistr, „je dům mravný.“

Za druhé musí spisovatelka slečna von Sanden předložit důkaz, že údajný synovec je skutečně také synovcem pokrevním. Kdyby se jí to nepodařilo, dostane výpověď. „Můj dům je dům mravný a mravný zůstane.“

Když jsem šel večer domů, viděl jsem spisovatelku pro mládež a mou bytnou, jak se v paprscích zapadajícího slunce procházejí po zahradě a horlivě spolu rozmlouvají. Úplně se udobřily. Ale hezoučkého milého Flockiho od toho dne už nikdo nikdy neviděl.